

ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ:

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ ПРО ПРОСУВАННЯ УКРАЇНИ
У ВИКОНАННІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС
У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ДОВКІЛЛЯ

СЕРПЕНЬ 2019

ПРЯМУЄМО
РАЗОМ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ОПОРА

EUEA
Европейське управління
Енергетикою та
Екологією
Європейсько-Українська Енергетична Агенція

Ця публікація була розроблена за сприяння Європейського Союзу в рамках Ініціативи EU4Energy та за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках Проекту "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію". За зміст цієї публікації несуть відповідальність Громадська організація «ДІКСІ ГРУП», а також Громадянська мережа «ОПОРА», Всеукраїнська громадська організація «Енергетична Асоціація України», Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство». Зміст цієї публікації не жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу та/або Міжнародного фонду «Відродження».

До ініціативи EU4Energy належить вся підтримка ЄС, націлена на покращення енергозабезпечення, енергетичної безпеки та взаємозв'язків, а також на просування енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії у країнах Східного партнерства – Азербайджані, Білорусі, Вірменії, Грузії, Республіці Молдова та Україні. ЄС надає цю підтримку шляхом фінансування проектів та програм, що сприяють реформуванню енергетичних ринків та скороченню національної енергетичної залежності та споживання. В більш довгостроковій перспективі, енергозабезпечення стане більш надійним, прозорим та фінансово доступним, скорочуючи таким чином енергетичний дефіцит та зменшуючи вартість рахунків за електроенергію як для громадян, так і для приватного сектору. Додаткова інформація на веб-сторінці: www.EU4Energy.eu

Проект "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію" ставить за мету посилення ролі громадянського суспільства в адвокації реформ в енергетиці та пов'язаних секторах.

Ключовими цілями проекту є:

- моніторинг втілення Угоди про Асоціацію в частині енергетики, включаючи відповідні зобов'язання щодо довкілля та питань, пов'язаних з торгівлею;
- посилення спроможності громадських експертів та місцевих діячів відслідковувати фактичну реалізацію реформ;
- сприяння громадському діалогу для належної імплементації Європейських реформ енергетики та довкілля;
- інформування заінтересованих сторін та українського суспільства про значення та потенційні вигоди Європейських реформ в енергетиці та довкіллі для того, щоб дати їм можливість тримати уряд підзвітним за проведення реформ.

Проект фінансується Європейським Союзом в рамках ініціативи EU4Energy та співфінансується Міжнародним фондом «Відродження»

www.enref.org

Короткі висновки

Експерти Цільової групи "Газ" зауважили високу законотворчу активність ВРУ нового скликання, яка проте зосереджена на питаннях встановлення ціни на газ або ж списання заборгованості. Також відмічено дії НКРЕКП, яка затвердила зміни до процедури сертифікації оператора ГТС та підготувала зміни до Правил постачання природного газу, спрямовані на зменшення фінансового тиску на виробників тепла. Серед іншого, важливим трендом стала активна підготовка "Укртрансгазу" до ймовірного припинення транзиту газу з 1 січня 2020 року.

Експерти Цільової групи «**Електроенергетика та ядерна безпека**» відзначили, що в Україні все ще не працює ринок допоміжних послуг. Триває процес сертифікації (кваліфікації) постачальників допоміжних послуг (ОСП, ОСР), яку проводять НКРЕКП спільно з Укренерго. До хронічних фінансових проблем у вугільній галузі додадуться фінансові проблеми, спричинені виходом з ладу першого блоку Хмельницької АЕС.

Експерти Цільової групи «**Енергоефективність та соціальні питання**» назвали найбільш помітним кроком до виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію з ЄС у сфері енергоефективності у серпні схвалення національної цілі України з енергоефективності. Крім того, були здійснені останні приготування до реального запуску функціонування Фонду енергоефективності.

В галузі **екології** уряд ухвалив новий Порядок здійснення державного моніторингу повітря. Новий закон, який усунув недоліки, пов'язані зі встановленням домашніх СЕС та отриманням ними «зеленого» тарифу, був підписаний президентом та запрацював вже 9 серпня.

Експерти сектора **нафти та нафтопродуктів** висловлюють стурбованість фактичним зупиненням системної роботи центральних органів виконавчої влади з виконання міжнародних зобов'язань України в нафтовій сфері. Основною причиною цього стало змінення кількості, назв, функцій і повноважень державних інституцій, відповідальних за формування й реалізацію політики в сфері енергетики й довкілля, що супроводжується помітним оновленням їхнього керівного складу. За відсутності в Україні наступності в діях Урядів, цілком імовірним є невиконання в установлені раніше терміни завдань з імплементації у вітчизняне законодавство низки вимог Директив 2009/119/ЄС, 99/32/ЄС і 94/22/ЄС.

Експерти групи «**Бізнес клімат**» позитивно оцінюють вирішення проблемних питань технічного характеру навколо діяльності мережевого оператора НЕК "Укренерго", що, у свою чергу, забезпечить компанії можливість вчасно виконувати свої зобов'язання перед виробниками, що працюють за "зеленим" тарифом.

Найбільш вживані скорочення:

АЕС – атомна електростанція
ВЯП - відпрацьоване ядерне паливо
ГТС – газотранспортна система
ДАЗВ - Державне агентство України з управління зоною відчуження
ДП – державне підприємство
КМУ – Кабінет Міністрів України
КПП – контрольно-пропускний пункт
МАГАТЕ – Міжнародне агентство з атомної енергії
НАЕК - Національна атомна енергогенеруюча компанія
НАК – Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»

НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
ОСББ – об'єднання співмешканців багатоквартирного будинку
ОСП – оператор системи передачі
ПДВ – податок на додану
ПОН – Постачальник «останньої надії»
ПСО - Положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу

Вже у перший день роботи ВРУ нового скликання, що розпочалася 29 серпня 2019 року, у газовій царині народні депутати зареєстрували 5 нових законопроектів. Усі вони пов'язані з намірами законодавчо унормувати проблеми ціни на газ або заборгованості побутових споживачів за спожиті раніше обсяги газу.

Стосовно рівня активності в реформуванні газового сектора, серпнева діяльність Кабміну мало відрізнялася від попередніх місяців – на тлі прийняття поточних рішень, про ухвалення суттєвих змін у газовій сфері не повідомлялося. Кабмін зробив черговий крок на шляху залучення інвестицій у видобування газу: Міненерговугілля було оголошено конкурси на укладання угод про розподіл продукції (УРП) на трьох перспективних нафтогазових ділянках у Сумській, Полтавській та Харківській, а також Чернігівській областях. Водночас, за даними ЗМІ, уряд визнав недійсною свою постанову про раніше оголошений конкурс на УРП для шельфової ділянки Чорного моря "Дельфін".

НКРЕКП затвердила зміни до процедури сертифікації оператора газотранспортної системи, що дають змогу накладати на заявника послуги додаткові обов'язкові умови, які він має виконати до ухвалення фінального рішення про сертифікацію. Одночасно регулятором було модифіковано звітність та інструкції з її заповнення для виконання моніторингу газового ринку, а також підготовлено та опубліковано проект змін до Правил постачання природного газу.

"Укртрансгаз" активно готується до вірогідного сценарію припинення транзиту газу з Російської Федерації, починаючи з 2020 року. У межах підготовки здійснюється ремонт, реконструкція та модернізація об'єктів ГТС, у т.ч. їх переобладнання для організації постачання газу споживачам України у реверсному напрямку.

Розвиток ринку газу (статті 338, 341, Додаток XXVII-В УА, Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу)

Доступ та здійснення діяльності з розвідки та видобування газу (статті 279-280, Додаток XXVII-В УА, Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволів на пошуки, розвідування і видобування вуглеводнів)

На початку діяльності депутатами нового складу ВРУ було реорганізовано комітети Верховної Ради України (постанова №19-ІХ¹). У межах цієї реорганізації, замість Комітету з питань ПЕК, було створено Комітет з питань енергетики та житлово-комунальних послуг², до компетенції якого тепер належатиме законотворчість у сфері газового сектора.

Із усіх законопроектів, зареєстрованих у газовій сфері під час першої сесії нового скликання ВРУ, два стосуються внесення змін до Закону "Про ринок природного газу". Першим із них (№1122³), з метою не допустити підвищення цін на природний газ, передбачено встановити на законодавчому рівні граничне значення ціни газу для внутрішніх споживачів України (включаючи промисловість). До ст. 12 Закону запропоновано внести відповідну формулу визначення максимальної ціни, як зваженого середнього арифметичного між середньозваженою оптовою ціною природного газу, видобутого в Україні⁴, та середньою митною вартістю імпортованого природного газу, які визначаються за результатами 12-и послідовних календарних місяців до 1 квітня року, що передує встановленню цієї

---

¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/19-ix>

² http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komity?pidid=3008

³ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66394

⁴ Середньозважена оптова ціна природного газу, видобутого в Україні, визначається за формулою, виходячи з собівартості реалізованого природного газу (розрахованої за стандартною процедурою), з урахуванням граничного коефіцієнта рентабельності, встановленого на рівні $\leq 1,2$

ціни. Крім того, за законопроектом №1122 ("Прикінцеві положення") уряд зобов'язано здійснити перерахунок ціни газу та скасувати дію постанови КМУ № 867, якою затверджено Положення про покладення спеціальних обов'язків (ПСО).

Другий законопроект (№1177⁵) призначений законодавчо закріпити обов'язковість спрямування всього обсягу газу, видобутого в Україні, на потреби захищених споживачів, а також – обмеження в обчисленні роздрібною ціни газу для цих споживачів рівня рентабельності видобувачів 30-а відсотками. Для цього запропоновано доповнити Розділ III Закону "Про ринок природного газу" ст. 11¹. У цій статті уточнено, що ресурсом газу для задоволення потреб захищених споживачів є весь газ, який добувають на суходолі, шельфі та всередині виключної морської зони України такі підприємства: "частка держави у статутному фонді яких становить 50 відсотків та більше, господарські товариства, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких перебувають у статутному фонді інших господарських товариств, контрольним пакетом акцій яких володіє держава, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств, учасники договорів про спільну діяльність та/або особи, уповноважені договорами про спільну діяльність, укладеними за участю зазначених підприємств...".

Решта три проекти законодавчих актів, зареєстрованих ВРУ, спрямовані на досягнення однієї й тієї ж мети – списати накопичену заборгованість за спожитий газ. Законопроектom №1106⁶ передбачено найбільш деталізовану процедуру списання боргів побутових споживачів, що сформувалися на 1 січня 2019 року, за використаний газ та інші житлово-комунальні послуги (ЖКП)⁷. Основними відмінними рисами законопроекту є такі. Перша – до обсягу заборгованості побутових споживачів, який підлягає списанню, автори включили всі суми нарахованої неустойки, штрафів та пені, зумовлені утворенням боргу. Друга – передбачено списання оптовим постачальником природного газу – "Нафтогазом" – відповідного обсягу заборгованості суб'єктам господарювання, що здійснювали постачання газу для потреб побутових споживачів (газ-збутам), причому спершу – суми всіх фінансових та штрафних санкцій, а потім, понад суму санкцій – решти суми їх заборгованості, але в межах, що не перевищують загального обсягу боргу побутових споживачів.

Альтернативний описаному вище законопроект (№1106-1⁸) містить спрощений опис вимоги списати населенню борги за газ і ЖКП, накопичені на 1 січня 2019 року, покладаючи зобов'язання розробити докладні процедури цього процесу на уряд.

Третім законопроектom, що передбачає скасування заборгованості за спожитий населенням газ (№1171⁹), запропоновано застосувати процедуру її списання тільки до побутових споживачів, що мають право на пільги та субсидії, однак, водночас, розширено період накопичення списуваної заборгованості – до 1 серпня 2019 року.

Поряд із реєстрацією зазначених вище нових законопроектів, ВРУ було також поновлено реєстрацію (за №0918¹⁰) доопрацьованої версії законопроекту № 2835 від 13.05.2015 року¹¹ про зміни до Податкового кодексу, з метою встановити нульову ставку ренти на видобутий газ, що реалізується суб'єкту ринку, який виконує спеціальні обов'язки в межах ПСО, для забезпечення здешевлення вартості газу для побутових споживачів.

---

⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66480

⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66378

⁷ Електроенергію, централізоване опалення та гаряче водопостачання

⁸ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66388

⁹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66463

¹⁰ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=66343

¹¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55097

Уже на другому засіданні новообраного уряду, яке відбулося 30 серпня, було прийнято рішення про оптимізацію й реорганізацію низки міністерств (постанова №829¹²), у т.ч. Міненерговугілля – його було приєднано до перейменованого на Міністерство енергетики та захисту довкілля колишнього Мінприроди. Новим Міністром енергетики та захисту довкілля став О. Оржель, який очолював Українську асоціацію відновлюваної енергетики та був керівником сектору «Енергетика» Офісу ефективного регулювання (BRDO).

Держгеонадра підвела підсумки роботи у добувній царині за 8 місяців поточного року¹³: загалом за цей період було організовано та відбулося 6 електронних аукціонів, на яких було продано 26 ділянок надр, з них 16 ділянок – з нафтогазоносними покладами. Продажі в рамках пілотного проекту електронних торгів через систему ProZorro.Sale суттєво підвищили ефективність залучення коштів у видобувну сферу: залучена цього року сума досягла майже 0,5 млрд грн, у порівнянні із 70 млн грн за 6 минулих років. Разом у межах проекту на 1 вересня 2019 року Держгеонадра підготувала на торги більш як півсотні ділянок, з яких 34 – нафтогазових¹⁴.

Разом із тим, Президент В. Зеленський на зустрічі з керівництвом ВРУ, Кабміну та представників правоохоронних органів доручив підготувати нові лоти для проведення нафтогазових аукціонів у 2020 році¹⁵. Як зазначили ЗМІ, на цій же зустрічі Президент дав урядовцям доручення провести перемовини та до 1 грудня 2019 року підписати угоди про розподіл продукції на користування надрами за конкурсами, що вже відбулися¹⁶.

Тим часом, на початку серпня було офіційно оголошено¹⁷ іще 3 конкурси на укладення УРП – на ділянках Грунівська (1108 км²), Охтирська (717 км²) та Ічнянська (2478 км²)¹⁸. Мінімальний обсяг інвестицій становить, відповідно, по 500 млн грн на перших дві та 900 млн грн – на третю ділянку.

Як відомо¹⁹, Міжвідомча комісія з організації укладення та виконання угод про розподіл продукції оголосила переможцем конкурсу на шельфовій газоносній ділянці "Дельфін" компанію Trident Black Sea (що привело до негативного публічного резонансу), проте уряд не затвердив результатів конкурсу. За даними ЗМІ²⁰, ці результати оскаржив і попросив скасувати інший учасник конкурсу – компанія Frontera Resources. Утім, за словами нового міністра енергетики та захисту довкілля О. Оржеля²¹, Кабмін визнав не реалізованою власну постанову № 271 про конкурс на УРП на ділянці "Дельфін", тим самим нівелювавши його результати.

Поточні рішення уряду в серпні здебільшого стосувалися різносторонніх питань групи "Нафтогазу".

Так, під час засідання 14 серпня, як повідомив представник Президента у Кабміні А. Герус²², уряд ухвалив рішення зобов'язати "Нафтогаз" продавати газ Луганській ТЕС (ДТЕК) за пільговою ціною – 2895 грн за тис. кубометрів (яка майже на 40% нижча, ніж ціна газу за положенням про ПСО), у зв'язку з припиненням постачання цій станції вугілля з території РФ, її переходом на газ та відповідним здорожчанням електроенергії для споживачів. Водночас, за оцінкою "Нафтогазу", поданою у прес-

---

¹² <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/devaki-pitannya-optimizaciyi-sistem-829>

¹³ <http://www.geo.gov.ua/derzhgeonadra-prodala-26-dilyanok-na-pivmilyarda-griven-cherez-sistemu-prozorro/>

¹⁴ Там само

¹⁵ <https://biz.censor.net.ua/n3145944>

¹⁶ <https://interfax.com.ua/news/economic/610685.html>

¹⁷ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/publish/article?art_id=245388585

¹⁸ На виконання постанов КМУ №№1178, 1181, 1185

¹⁹ Про це детально повідомлялося у моніторинговому звіті за липень

²⁰ <http://reform.energy/news/frontera-osparivaet-v-sude-reshenie-srp-komissii-po-delfinu-12190>

²¹ <http://reform.energy/news/kabmin-otmenil-postanovlenie-o-provedenii-srp-na-uglevodorodnom-uchastke-delfin-12458>

²² <https://www.facebook.com/1043533142/posts/10218159409230392?s=100000759713397&sfns=mo>

релізі компанії²³, втілення цього рішення може зумовити для нього збитки понад 120 млн грн тільки за один місяць та набагато більше – якщо рішення залишиться в силі під час опалювального сезону.

Наразі "Нафтогаз" оскаржує в суді запровадження Кабміном удосконаленого механізму формування ціни на газ в межах ПСО (постанова КМУ №485²⁴), що спричиняє зниження цієї ціни. Суд відкрив провадження за позовом "Нафтогазу" до уряду та призначив підготовче засідання у цій справі на 18 вересня²⁵.

Разом із тим, уряд так і не відмовився від наміру повернути собі право призначати та звільняти голову "Нафтогазу" без погодження з наглядовою радою компанії, для чого подав касаційну скаргу на рішення судів попередніх інстанцій, які позбавили його такого права. Верховний суд прийняв скаргу та постановив відкрити касаційне провадження (справа №640/7955/19)²⁶.

Одночасно, Кабмін підтримав позицію Мінфіну та схвалив у серпні рішення залучити кредит ЄБРР для добувної компанії групи "Нафтогазу" – АТ "Укргазвидобування" (розпорядження №664-р²⁷) – під гарантії уряду на суму 51,85 млн євро для забезпечення збільшення видобутку газу. Одержані раніше від ЄБРР кредитні кошти "Нафтогаз" збирається використати на проект, призначений фінансувати придбання газу з ЄС в IV кварталі 2019 року прогнозованою вартістю до 120 млн євро, з приводу чого на сайті компанії було розміщено офіційне оголошення про закупівлі²⁸.

На теренах підтримки реформування "Нафтогазу" урядом було прийнято лише одне, кадрове рішення, а саме: представником держави у наглядовій раді створеного Кабміном незалежного оператора ГТС АТ "Магістральні газопроводи України" було призначено экс-міністра фінансів В. Пінзеника (розпорядження №654-р²⁹). Його кандидатуру попередньо схвалили представники міністерств, а також зарубіжних інституцій, таких як ЄБРР та МВФ.

Як повідомили ЗМІ³⁰, вже 30 серпня новий прем'єр-міністр О.Гончарук підтримав позицію щодо необхідності реструктуризації "Нафтогазу" та висловив упевненість, що рішення про модель і терміни "анбандлінга" буде прийнято в межах кількох тижнів. Дискусія з цих проблем – на порядку денному підготовки нового складу уряду до наступного, вересневого раунду тристоронніх перемовин ЄС – Україна – Росія, та запропоноване, за словами О. Гончарука³¹, "цікаве рішення" – на погодженні з європейськими партнерами. Забігаючи наперед, відзначимо, що нову погоджену модель відокремлення оператора ГТС від "Нафтогазу" українська сторона презентувала представникам Єврокомісії 9 вересня у Брюсселі³². Разом з тим, подробиць щодо нової моделі анбандлінгу не повідомлялося.

Паралельно триває підготовчий етап до остаточного відокремлення оператора ГТС у межах групи "Нафтогазу". Протягом місяця, у ході цього процесу дочірня компанія "Укртрансгазу" – "Оператор ГТС України" (ОГТСУ) – самостійно виконувала ремонтні та сервісні роботи з обслуговування української ГТС, використовуючи для забезпечення цих робіт 9,5 тис. співробітників, переведених до ОГТСУ з цією

---

²³ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/CF194F767CF57CF5C2258456005E4702?OpenDocument&year=2019&month=08&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

²⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/485-2019-%D0%BF>

²⁵ <http://oask.gov.ua/node/4041>

²⁶ <http://reyestr.court.gov.ua/Review/83330669>

²⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zaluchennya-poziki-vid-yevropejs-664r>

²⁸ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/12C2463B56ED7F73C225846C0056856B?OpenDocument&year=2019&month=09&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

²⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/devaki-pitannya-naglyadovoyi-radi-publichnogo-akcionernogo-tovaristva-magistralni-gazoprovodi-ukrayinim140819>

³⁰ <https://interfax.com.ua/news/economic/610205.html>

³¹ Там само

³² http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article.jsessionid=C384A6A93EE3B1673AA935CF50744B81.app1?art_id=245394643&cat_id=35109

метою³³. Команда, відповідальна у групі за виконання дорожньої карти анбандлінга, співпрацюючи з міжнародними консультантами, сформувала необхідний пакет документів³⁴ для подальшої вчасної сертифікації нового оператора ГТС, яка є доволі тривалим процесом.

Згідно з процедурою сертифікації оператора газотранспортної системи (постанова НКРЕКП №631³⁵), тільки процес розгляду заявки та ухвалення регулятором попереднього рішення про сертифікацію (або відмову у ній), перед його поданням на погодження до Секретаріату Енергетичного Співтовариства, потребує близько 4-х місяців (потім іще 2 місяці – на остаточне рішення після одержання висновку Секретаріату).

З метою вдосконалити норми діючого порядку здійснення процедури сертифікації, регулятор ухвалив рішення внести до нього низку змін (постанова №1733³⁶). Крім суттєвих редакційних правок, йдеться про закріплення можливості передбачити в попередньому рішенні про сертифікацію умови, обов'язкові до виконання подавачем запиту (оператором ГТС) до прийняття НКРЕКП остаточного рішення про сертифікацію. В такому разі, для одержання остаточного рішення регулятора, подавач заявки повинен буде підтвердити виконання цих умов.

НКРЕКП затвердила також зміни до форм звітності та інструкцій з їх заповнення, які стосуються здійснення моніторингу на ринку природного газу (постанова №1623³⁷). Ухвалення рішення про модифікацію цих форм пов'язано, з одного боку, з необхідністю привести їх у відповідність з чинним законодавством (зокрема, Положенням про ПСО, затвердженим постановою №867), з іншого боку, потребами автоматизації процесу збору та оброблення інформації для моніторингу.

На ниві ліцензійної діяльності у газовому секторі протягом серпня регулятором було прийнято 17 постанов (№№1633, 1647-1649, 1655, 1658, 1670, 1684, 1692, 1708, 1713, 1770-1771, 1774-1775, 1778, 1783)³⁸, в результаті чого кількість ліцензованих постачальників природного газу на ринку зросла до 606-ти³⁹. Двох постачальників газу було оштрафовано за порушення умов надання фінансової звітності – ТОВ "Трафігура Юкрейн" і ТОВ "Горизонти". Окрім того, регулятор знову призначив позапланові перевірки всіх 20-ти операторів ГРМ, що належать до групи "Регіональної газової компанії" (РГК) (постанова №1658⁴⁰).

У серпні відбулося також відкрите обговорення проекту постанови НКРЕКП про зміни до нормативно-правових актів регулятора, покликані забезпечити перехід від приєднаної до замовленої потужності у визначенні тарифів на розподіл природного газу⁴¹. Цей проект було повністю підтримано, зокрема, Європейською Бізнес Асоціацією, про що регулятору було надіслано відповідного листа.

Підприємства групи "Нафтогазу" за 7 місяців поточного року перерахували до бюджетів різних рівнів близько 70,6 млрд грн податків та зборів⁴². Разом з тим, як повідомили ЗМІ⁴³, "Нафтогаз", як окрема юридична особа, за I півріччя 2019 року збільшив чистий прибуток в 2,9 рази (на 13,58 млрд грн), у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року – до 20,58 млрд грн.

---

³³ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/pershyi-misyac-avtonomnoi-roboty-operatora-gts-ukrainy-vyklyky-i-zadachi.html>

³⁴ Там само

³⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0996-16>

³⁶ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=43849>

³⁷ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=43413>

³⁸ <http://www.nerc.gov.ua/?id=37896>

³⁹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=11957>

⁴⁰ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?id=43470>

⁴¹ <http://www.nerc.gov.ua/?news=9364>

⁴² <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/A08706176377A4B2C2258456004A68D4?OpenDocument&year=2019&month=08&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴³ https://biz.censor.net.ua/news/3145654/naftogaz_uvelichil_chistuyu_pribyl_v_3_raza

Згідно з дорученням прем'єр-міністра В. Гройсмана, "Нафтогаз" було зобов'язано знизити у серпні ціну природного газу для потреб населення на 265 грн за тис. кубометрів⁴⁴ (до 4640,67 грн за тис. кубометрів). За підсумком власного розрахунку компанії за алгоритмом постанови КМУ №485⁴⁵, оптова ціна природного газу для споживачів за ПСО на серпень 2019 року, без ПДВ і врахування транспортних витрат, склала 4653,54 грн за тис. кубометрів⁴⁶. Таким чином, у порівнянні з липнем (4905,67 грн за тис. кубометрів), ціна газу для населення зменшилася іще на 5,1%.

Крім того, "Нафтогаз" запропонував побутовим споживачам нову послугу "Газовий запас" – можливість закупити до 25 тис. кубометрів газу у вересні за літньою ціною з тим, аби використати його протягом опалювального сезону 2019/2020 (ціна "Нафтогазу" для газзбутів, що постачають газом населення (без ПДВ і транспортних витрат), у межах цієї акції становить 4874,42 грн за тис. кубометрів)⁴⁷. Акція діє до 25 вересня, і на 10 вересня уже 13 тис. домогосподарств скористалися цією послугою: придбаний ними сумарний обсяг газу перевищив 15,6 млн кубометрів⁴⁸.

Цінові пропозиції "Нафтогазу" для промислових споживачів та інших суб'єктів господарювання, що не підпадають під дію ПСО, на вересень 2019 року не змінилися⁴⁹. Так само, як і в серпні, у вересні, залежно від умов закупівлі та оплати, ці споживачі зможуть закуповувати газ у "Нафтогазу" за ціною в межах 4640,00 – 5204,00 грн за тис. кубометрів (без ПДВ і витрат на транспортування).

Доступ до послуг оператора ГТС (статті 338, 341, Додаток ХХVII-В УА, Регламент (ЄС) № 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/460 про встановлення мережевого кодексу гармонізованих структур тарифу на транспортування газу, Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014 про встановлення мережевого кодексу балансування газу в газотранспортних системах)

Питання торгівлі (ст. 269-274 УА) та взаємодії операторів (Додаток ХХVII-В УА, Регламент Комісії (ЄС) № 2015/703 про встановлення мережевого кодексу правил інтеперабельності та обміну даними, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459 про встановлення мережевого кодексу механізмів розподілу потужності в газотранспортних системах)

У серпні регулятор виступив з ініціативою надалі не застосовувати штрафні санкції до підприємств-виробників тепла, а також ОСББ з власними котельнями (які одержують газ в межах Положення про ПСО) за фактичне споживання обсягів газу, які не відповідають замовленим. Проект постанови про відповідні зміни до Правил постачання газу⁵⁰, спрямований на реалізацію цієї ініціативи, було оприлюднено на сайті НКРЕКП⁵¹. Прийняття документа має на меті вдосконалити правила постачання газу, в частині захисту прав та зменшення фінансового навантаження на цю категорію споживачів.

Цей крок регулятора привітав "Нафтогаз"⁵², який – після початку добового балансування на ринку газу – змушений за законодавством накладати штрафи на зазначених споживачів у разі відхилення

⁴⁴ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/nak-naftogaz-zobovyzanij-u-serpni-zniziti-cinu-na-gaz-dlya-naselennya-shche-na-265-grn>

⁴⁵ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-t050619>

⁴⁶ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/0B1D221C10B7C754C2258438003894D8?OpenDocument&year=2019&month=07&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁷ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/B6B63D8BC2C0F641C225845D005F477C?OpenDocument&year=2019&month=08&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁸ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/979D89E40330C382C2258471002A5192?OpenDocument&year=2019&month=09&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁹ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/A45E899756553032C2258458004A1165?OpenDocument&year=2019&month=08&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁵⁰ Постанова №2496 (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1382-15>)

⁵¹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=43292>

⁵² <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/48556E11D3557361C225845B004146BE?OpenDocument&year=2019&month=08&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

фактичного відбору ними газу більш як на 5% від попередньо замовлених обсягів. Зазначена вимога несприятлива не тільки для споживачів, що не мають достатнього досвіду, аби з необхідною точністю розраховувати наперед споживані обсяги газу, а й для компанії, що витрачає суттєві ресурси на адміністрування цих, незначних за сумою, штрафів. "Нафтогаз" закликав НКРЕКП якомога швидше затвердити пропоновані до Правил постачання природного газу зміни.

За даними АТ "Укртрансгаз"⁵³, взаємодія учасників газового ринку протягом 5-и місяців його роботи в режимі добового балансування зумовила сумарний негативний небаланс понад 4 млрд грн. Рівень оплати замовниками послуг транспортування негативних небалансів за цей час виріс незначним чином – з 2% до 3%, склавши лише 109 млн грн. Водночас, позитивний небаланс досягнув усього 202 млн грн (або 37,0 млн кубометрів газу).

Тим часом, обсяг відібраного з мереж "Укртрансгазу" та неоплаченого газу тільки в липні досягнув 47,2 млн кубометрів (або суми величиною 293,5 млн грн). Розподіл цього обсягу між діючими 43-а операторами ГРМ (облгазами) був нерівномірним: 9 облгазів у сумі відібрали на власні потреби 9,6 млн кубометрів газу, тоді як решта 37,6 млн кубометрів неоплаченого газу припадає на 20 облгазів, що належать до групи РГК (іще 14 облгазів користувалися послугами власного постачальника для покриття виробничо-технологічних витрат (ВТВ) і не заборгували "Укртрансгазу").

Приблизно така сама пропорція має місце за підсумками 5-ти місяців: з 4 млрд грн сумарного небалансу найбільша частка боргу – у операторів ГРМ (3 888 млн грн, із яких 2 995 млн грн боргу належить 20-ти операторам групи РГК).

"Укртрансгаз" виплатив лише 33% (661 млн грн) від позитивного небалансу, а решту його суми (1338 млн грн) залишається винним, причому 898 млн грн (або 67% від невиплаченого боргу) – "Нафтогазу". Отже, у серпні ситуація із заборгованістю не змінилася: АТ "Укртрансгаз" залишається заручником своїх боргів і позбавлений можливості вільно закуповувати газ на ВТВ. За оцінкою "Нафтогазу"⁵⁴, ця ситуація – критична, її необхідно "терміново виправляти", оскільки вона несе загрози репутації надійності українських компаній на європейському газовому ринку.

Безпека постачань (статті 338, 341, Додаток XXVII-В УА, Директива 2004/67/ЄС про заходи захисту безпеки постачання природного газу), дія "Механізму раннього попередження" (Додаток XXVI УА), дії у надзвичайних обставинах (статті 275-276, 309, 314 УА)

Міненерговугілля опублікувало чергову частину положень проекту Закону "Про основи енергетичної безпеки" для публічного обговорення⁵⁵. Зокрема, відомство опрацювало питання оцінки рівня загроз та енергетичної безпеки України, яка передбачає щорічну підготовку Звіту щодо стану енергетичної безпеки (закритий документ) та Оцінку рівня загроз енергетичній безпеці (публічний документ), а також системи управління ризиками та особливостей функціонування енергетичного сектору України в надзвичайній ситуації. Серед інших питань, законопроект визначає роль та повноваження Міжвідомчого кризового штабу у сфері енергетики та Міжвідомчої комісії (координаційного центру) з питань енергетичної безпеки.

Голова Держгеонадр О. Кирилук 8 серпня зустрівся з представниками Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та представниками Проекту енергетичної безпеки⁵⁶. За підсумками зустрічі було

---

⁵³ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/v-lypni-borgy-za-negatyvni-nebalansy-ryнку-pryrodного-gazu-siagnuv-maizhe-4-mlrd-grn.html>

⁵⁴ https://www.facebook.com/NaftogazUA/posts/2457424487670655?_tn=-R

⁵⁵ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245387725&cat_id=244946928

⁵⁶ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/derzhgeonadra-ssha-dopomozhut-ukrayini-stvoriti-shovishche-geologichnoyi-informaciyi>

підписано Меморандум про взаєморозуміння, стосовно співробітництва сторін у сфері посилення енергетичної безпеки. Під час обговорення реформ у газовому секторі учасники зустрічі окреслили своє бачення того, яких сучасних інструментів для задоволення потреб надрокористувачів та інвесторів іще не вистачає в Україні. Сторони домовилися про допомогу фахівців США у створенні для України сховища геологічних даних.

За даними "Нафтогазу"⁵⁷, у серпні Україна збільшила запаси газу в сховищах на 2,4 млрд кубометрів, у результаті чого загальний обсяг, що зберігався там на початок вересня, склав 18,3 млрд кубометрів. Перевищення над минулорічними запасами на цей період досягло 3,6 млрд кубометрів. План закачування газу було виконано на 4-х сховищах (Солохівському, Червонопартизанському, Пролетарському, Краснопопівському)⁵⁸.

З огляду на те, що проходження нового опалювального сезону 2019/2020 може ускладнитися зупинкою "Газпромом" транзиту газу територією України (з 1 січня 2020 року), оператор ГТС активізував підготовку до нього. У межах підготовчого комплексу, вже на кінець першої декади серпня АТ "Укртрансгаз" виконало 65% робіт з ремонту та модернізації об'єктів ГТС України⁵⁹.

Зокрема, "Укртрансгазом" завершено модерну реконструкцію двох газорозподільних станцій – "Іванків" та "Вінниця Південна", через які газ постачають побутовим і промисловим споживачам Київської області та м. Вінниця⁶⁰. Також уже замінено ізоляцію на 75-и км магістральних газогонів із запланованих 129-и км⁶¹. Крім того, в рамках підготовки до зими було здійснено модернізацію п'яти компресорних станцій для роботи в реверсному режимі ("Хуст", "Богородчани", "Гусятин", "Бар", "Олександрівка")⁶². У разі часткової або повної зупинки транзиту, це дасть змогу організувати безперебійне газопостачання українських споживачів східних і південних регіонів із Європи та західних газосховищ.

"Укртрансгаз" успішно тестував роботу в реверсному напрямку ("захід-схід") на максимальній потужності частини магістрального газопроводу "Союз"⁶³. Протягом трьох днів на ділянці "Союзу" від західного кордону до богородчанського вузла транспортували в реверсному напрямку обсяги газу, що дорівнюють максимальній потужності імпорту зі Словаччини – 42,5 млн кубометрів газу на добу. Для приймання газу через ГВС Будінце (Словаччина) вперше було задіяно реверсні обв'язки КС "Хуст" і КС "Богородчани". Тестування не справило жодного негативного впливу на транзит – заявки "Газпрому" виконувалися паралельно в повному обсязі.

Наприкінці серпня "Укртрансгаз" разом з "Нафтогазом" здійснили спільне навчання диспетчерів, що мало на меті відпрацювати взаємодію співробітників компаній у разі переривання транзиту⁶⁴. В ході навчання фахівці моделювали кілька ймовірних сценаріїв припинення транзиту. За кожним із них "Укртрансгазом" запропоновано необхідні заходи, які зможуть гарантувати Україні успішне проходження наступного опалювального сезону. Навчання засвідчили, що ГТС України готова до стабільної роботи, за будь-яких сценаріїв.

---

⁵⁷ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/633E23C13441D3B2C225846900426AE0?OpenDocument&year=2019&month=09&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁵⁸ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/na-4-ukrainskix-psg-vikonano-plan-zakachuvannya-gazu.html>

⁵⁹ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ukrtransgaz-vzhe-vikonav-65-vidsotkiv-robot-z-pidgotovky-gts-do-opalyvalnogo-sezonu.html>

⁶⁰ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ukrtransgaz-modernizuvav-grs-v-kiyvskij-ta-vinnyckij-oblastyah.html>

⁶¹ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ukrtransgaz-zaminiv-izoliaciu-na-75-km-magistralnyh-gazoprovodiv.html>

⁶² <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ukrtransgaz-pidgotuvav-5-ks-dlya-roboty-v-reversnomu-rezhimi.html>

⁶³ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/09/magistralnij-gazoprovod-soyuz-testovo-zapracyuvav-v-reversnomu-rezhim.html>

⁶⁴ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ukrtransgaz-ta-naftogaz-proveli-navchannядispatcheriv-shhodo-pererivannya-tranzitu.html>

За оперативними даними "Укртрансгазу", за 8 місяців поточного року Україна збільшила транзит природного газу з Російської Федерації до європейських країн і Молдови на 2% – до 59,5 млрд кубометрів⁶⁵ (у порівнянні з аналогічним періодом 2018 року, транзитні обсяги зросли на 1,3 млрд кубометрів). Разом із тим, відчутно більше зросли обсяги імпорту газу із Європи – на 40%. Загальний обсяг імпорту досягнув за 8 місяців 9,6 млрд кубометрів.

Тим часом, Україна та Молдова домовилися про реверсний маршрут постачання газу з Румунії обсягом 1,5 млрд кубометрів на рік. Необхідні потужності для імпорту з Румунії через систему Трансбалканських газопроводів (реверс трубопроводом "Транзит-1") буде створено до 1 січня 2020 року⁶⁶. З цією метою оператори ГТС України та Молдови – "Укртрансгаз" і "Молдовагаз" – узгодили технічні рішення з модернізації газовимірювальних станцій ГВС "Гребеники" та ГВС "Каушани". На додачу, українська сторона планує побудувати додаткові обвідні газопроводи та встановити нові технологічні перемички. Газ буде транспортуватися від точки Ісакча-1-Орловка магістральними газопроводами України "Роздільна – Ізмаїл" та "Шебелинка – Дніпропетровськ – Кривий Ріг – Ізмаїл". Для обох країн цей проект має велике значення, оскільки не залежить від транзиту російського газу та дає змогу забезпечити стабільність поставок газу своїм споживачам.

Під час зустрічі у Варшаві з президентом Польщі А. Дудою Президент України В. Зеленський виступив⁶⁷ за енергетичну співпрацю у трикутнику Польща – США – Україна та зазначив, що Україна й Польща дотримуються спільної позиції про загрози, які несе російський газогін "Північний потік-2" для всієї Європи. Протягом цього візиту Україна, Польща та США підписали меморандум про тристоронню співпрацю у газовій сфері⁶⁸. Окрім секретаря РНБО О. Данилюка, участь у підписанні взяли голова Департаменту енергетики США Р. Перрі та уповноважений уряду Польщі зі стратегічної енергетичної інфраструктури П. Наїмський. Коментуючи цю подію, О. Данилюк підкреслив, що налагодження поставок скрапленого газу до України через Польщу є одним із важливих кроків диверсифікації газопостачання. Польська сторона вважає, що можливість таких поставок відкриється після розширення СПГ-терміналу в м. Свіноуйсьце та будівництва газопроводу Baltic Pipe в 2022 році.

Водночас, на думку Міністра енергетики та захисту довкілля О. Оржеля⁶⁹, сприяти українсько-польській співпраці могла би реалізація проекту будівництва інтерконнектора Україна-Польща, про забезпечення можливості якої є домовленість. Як зазначив міністр, на наступному етапі роботи до проекту долучаться експертні групи.

Разом із тим, польська компанія PGNiG та компанія "Енергетичні ресурси України" підписали угоду⁷⁰ про закупівлю та імпорт американського скрапленого газу до України. Очікується, що СПГ, закуплений PGNiG, прибуде до терміналу у Свіноуйсьце вже на початку листопада цього року та, після регазифікації та транспортування польською ГТС, його буде доставлено до ГТС України через прикордонний пункт Германовичі.

На початку вересня стало відомо, що суд Євросоюзу визнав обґрунтованою скаргу Польщі та скасував рішення Єврокомісії⁷¹, яке дозволяло "Газпрому" фактично монополювати використання газопровід OPAL, що є одним із сухопутних продовжень "Північного потоку" в Німеччині. За оцінкою президента

---

⁶⁵ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/09/gts-results-2019-08.html>

⁶⁶ <http://utg.ua/utg/media/news/2019/08/ukrtransgaz-i-moldovagaz-gotuyut-novij-marshrut-importu-gazu-z-rumunii.html>

⁶⁷ <https://www.president.gov.ua/news/volodimir-zelenskij-ukrayina-ta-polsha-yedini-v-tomu-sho-piv-57021>

⁶⁸ <https://www.unn.com.ua/uk/news/1821752-ukrayina-polscha-i-ssha-pidpisali-memorandum-pro-gazovu-spiivpratsyu>

⁶⁹ <http://reform.energy/news/interkonnektor-mezhdu-ukrainoy-i-polshey-snachala-mozhet-obespechivat-poryadka-1-mlrd-kubov-gaza-a-zatem-obemy-mogut-byt-znachitelno-velicheny-ministr-energetiki-orzhel-12387>

⁷⁰ <http://www.eru.com.ua/ua/press/pgnig-ta-eru-pidpisali-ugodu---amerikanskiy-prirodniy-gaz-prodano-z-polschi-do-ukraini/>

⁷¹ <https://www.eurointegration.com.ua/news/2019/09/10/7100563/>

Газ

PGNiG П. Возняка, у разі швидкої реалізації цього рішення, обсяги транспортування газу "Північним потоком" мають зменшитися на 12,4 млрд кубометрів на рік⁷².

---

⁷² <https://www.epravda.com.ua/rus/news/2019/09/10/651492/>

Електроенергетика та ядерна безпека

У Верховній Раді зареєстрований проект змін ст.106 Конституції України з повноваженнями Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, призначати та звільняти членів комісій. ». Після довгострокового ремонту, під час пускових операцій вийшов з ладу перший блок Хмельницької АЕС.

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Ст.269, Глава 11, Розділ IV Угоди про Асоціацію Україна-ЄС)

1. *Прийнятий Закон "Про ринок електроенергії".*
2. *Прийняті нормативно-правові акти щодо створення інфраструктурних суб'єктів ринку.*
3. *Прийняті нормативно-правові акти, що регулюють функціонування ринку електричної енергії (Правила ринку, Правила ринку на добу наперед тощо).*
4. *Прийняте рішення КМУ щодо визначення категорій вразливих споживачів та механізмів їх підтримки.*
5. *Прийняте рішення КМУ щодо запровадження спеціальних обов'язків на ринку електричної енергії.*
6. *Прийнята методологія розрахунку регульованої ціни на електроенергію.*

28 серпня президент України подав до Верховної Ради України Проект Закону про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань). Проект передбачає право президента утворювати незалежні регуляторні органи, що здійснюють державне регулювання, моніторинг та контроль за діяльністю суб'єктів господарювання в окремих сферах, призначає на посади та звільняє з посад їх членів у порядку, визначеному законами України. Проект буде розглянуто на другій сесії парламенту у вересні та направлено до Конституційного суду та Європейської комісії для висновків на відповідність Конституції та законодавству ЄС відповідно.⁷³ Наступний крок – потенційні зміни до Закону про НКРЕКП, щоб розв'язати колізію із невідповідністю Конституції України, що визначено у рішення Конституційного суду України від 13 липня 2019.

29 серпня Верховна Радою прийнято рішення про створення комітетів. Замість двох комітетів – енергетики та ЖКГ , утворено один комітет – енергетики та комунального господарства. Головою Комітенту став народний депутат від партії «Слуга народу» , экс-член НКРЕКП Андрій Герус , його першим заступником – депутат від партії «Батьківщина» Олексій Кучеренко.⁷⁴

ПСО

КМУ прийняв постанову №803 від 21.08.2019р, якою затвердив новий механізм покладання спеціальних обов'язків (ПСО). Тепер в тарифі на передачу значно скорочено обсяг коштів для компенсації витрат ДП «Гарантований покупець» на купівлю електроенергії з ВДЕ за «зеленим» тарифом. «Гарантований покупець» має сплачувати «зелений тариф» здебільшого з власних прибутків, а Укренерго буде компенсувати лише частину коштів для цього.⁷⁵

---

⁷³ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66250

⁷⁴ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/site2/p_komity?pidid=3008

⁷⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/803-2019-%D0%BF>

Електроенергетика та ядерна безпека

Регламент 714/2009/ЕС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.270, Глава 11, Розділ IV Угоди про Асоціацію Україна ЄС)

- 1. Прийняті нормативно-правові акти щодо умов надання державної допомоги в секторі електроенергетики.*
- 2. Прийняті нормативно-правові акти щодо умов експорту/імпорту електроенергії, зокрема, Правила проведення електронних аукціонів на розподіл пропускнуої спроможності міждержавних електричних мереж.*
- 3. Прийняті нормативно-правові акти щодо моніторингу ринку електричної енергії.*

14 серпня на засіданні Уряду представник президента в КМУ Андрій Герус звернувся до прем'єр-міністра Володимира Гройсмана з проханням зупинити реалізацію проекту «Енергоміст «Україна-ЄС», оскільки він передбачає відключення від енергосистеми другого енергоблоку Хмельницької АЕС та відповідної втрати обсягу порівняно недорогої атомної генерації в структурі загального енергобалансу.⁷⁶ Міністр І.Насалик відповів, що до здійснення проекту ще 1.5-2 роки. В той же час В.Ковальчук, керівник НЕК «Укренерго», заявив, що реалізація проекту «Енергетичний міст: Україна – ЄС» не відповідає інтересам України в частині синхронізації енергосистеми України в об'єднання операторів енергосистем країн континентальної Європи. За його словами, після повної синхронізації ОЕС України в ENTSO-E, НАЕК «Енергоатом» матиме можливість самостійно укласти довгостроковий контракт з продажі електроенергії, в разі наявності покупців.⁷⁷ Але НЕК «Укренерго» пропонує інший варіант – будівництво вставки постійного струму потужністю 600 МВт. ОСП вважає, що вставка може забезпечити такий ціновий вплив на ОЕС України, який дозволить зекономити витрачені €150 млн (це максимум, відповідно до оцінок Світового банку, наші оцінки нижчі) «протягом одного року за рахунок пониження цін внаслідок додаткової конкуренції». На думку керівництва Укренерго вставка може бути збудована до середини 2020 року, тобто біля півтора року вона буде гарантовано знаходитися в роботі.⁷⁸

Регламент 714/2009/ЕС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

5 серпня 2019 р. керівник Укренерго Всеволод Ковальчук, головний диспетчер Віталій Зайченко і президент PSE Ерік Клоссовські та віце-президент Томаш Сікорські, як український ОСП та ОСП Polskie Sieci Elektroenergetyczne (PSE) уклали договір про постачання електроенергії в рамках аварійної взаємодопомоги.

Наявність таких договорів передбачена загальними правилами ENTSO-E для створення додаткових резервних механізмів, що допомагають забезпечувати надійність функціонування енергосистем. Договір регламентує обмін електроенергією між ОСП наших країн для запобігання або усунення надзвичайних ситуацій в енергосистемах, визначає його механізми та процедуру, умови надання допомоги тощо. Він передбачає поставки електроенергії в аварійних ситуаціях по міждержавній ПЛ 220 кВ Добротвір-Замость.

---

⁷⁶ <https://expro.com.ua/novini/gerus-zvernuvsya-do-uryadu-z-prohannyam-zupiniti-proekt-energost-ukrana-s>

⁷⁷ <https://expro.com.ua/novini/proekt-energostukrana-s-ne-vidpovda-nteresam-ukrani-v-chastin-sinhronizac-z-entso-e-ukrenergo>

⁷⁸ <https://expro.com.ua/novini/vstavka-postynogo-strumu-mj-oes-ta-entso-e-moje-buti-zbudovana-do-seredini-2020r-ukrenergo>

Електроенергетика та ядерна безпека

Це перший подібний документ, підписаний Укренерго з ОСП, який є членом ENTSO-E.⁷⁹

Регламент Комісії (ЄС) № 543/2013 від 14 червня 2013

року про надання та оприлюднення даних на ринках електроенергії та про внесення змін і доповнень до додатка I до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 714/2009.

1. *Умови імпорту/експорту електроенергії (митні ставки, обмеження тощо).*
2. *Прийняті рішення щодо введення надзвичайного стану в електроенергетиці, ОЕС України тощо.*

Імпорт- експорт електроенергії

За даними ОСП у липні імпорتنі поставки електроенергії в Україну становили 274,620 млн кВт·год. Так, в «острів Бурштинської ТЕС» сумарно імпортовано понад 171 млн кВт·год електроенергії: 151,093 млн кВт·год – зі Словаччини, 19,943 млн кВт·год – з Угорщини.

Імпорتنі поставки з Білорусі склали 103,584 млн кВт·год.

Сумарний експорт електроенергії з України у липні становив 491,764 млн кВт·год. З них з «острова Бурштинської ТЕС в країні ЄС (Угорщину, Словаччину, Румунію) – 347,033 млн кВт·год, в Польщу – 96,803 млн кВт·год та в Молдову – 47,928 млн кВт·год.

У серпні імпорتنі поставки з Угорщини, Словаччини та Білорусі продовжуються в приблизно аналогічних обсягах, що були протягом липня.⁸⁰

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Стаття 273, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

1. *Прийняті нормативно-правові акти щодо визначення умов доступу до електричних мереж (зокрема, Кодекси електричних мереж).*
2. *Прийняті ліцензійні умови з розподілу та з передачі електричної енергії.*
3. *Прийняті нормативно-правові акти щодо відокремлення діяльності з розподілу та постачання електричної енергії.*
4. *Прийняті нормативно-правові акти щодо сертифікації Оператора системи передачі електричної енергії*
5. *Прийняті методології встановлення тарифів на послуги з розподіл, передачу електричної енергії тощо.*
6. *Прийняті нормативно-правові акти з питань моніторингу відповідності ліцензіатів з розподілу та з передачі електричної енергії.*

Кодекс системи передачі (про допоміжні послуги)

19 серпня НКРЕКП оприлюднила проект постанови Про затвердження Змін до Кодексу системи передачі. Зазначені зміни дозволять у найкоротший термін надати можливість ОСП забезпечити діяльність ринку допоміжних послуг, що в свою чергу створить умови для належного функціонування ринку електричної енергії, зокрема, дозволить ОСП проводити процедуру сертифікації постачальників допоміжних послуг у перехідному періоді, прискорить приведення технічних параметрів ОЕС України у відповідність до мінімальних загальних вимог ENTSOE, синхронізацію ОЕС

⁷⁹ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-uklalo-z-polskym-systemnym-operatorom-pse-dogovir-pro-avariynu-vzayemodopomogu/>

⁸⁰ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/za-misyats-roboty-novogo-rynku-ukrayina-sumarno-importovala-majzhe-275-mln-kvt-god-elektroenergiyi/>

Електроенергетика та ядерна безпека

України з енергосистемою ENTSOE та сприятиме мінімізації технічних обмежень для роботи ринку електричної енергії, у тому числі щодо експорту/імпорту електричної енергії.

Прийняття зазначеного документу сприятиме імплементації актів законодавства Європейського Союзу у сфері енергетики, а саме: **Регламенту (ЄС) № 714/2009** від 13 липня 2009 року про умови доступу до мережі транскордонного обміну електроенергією; **Регламенту (ЄС) № 2016/631 від 14 квітня 2016 року**, що встановлює мережевий кодекс про вимоги до приєднання генераторів до мережі; **Регламенту (ЄС) № 2016/1388 від 17 серпня 2016 року**, що встановлює мережевий кодекс із приєднання електроустановок до мереж; **Регламенту (ЄС) № 2016/1447 від 26 серпня 2016 року**, що встановлює мережевий кодекс про вимоги до приєднання до мережі систем постійного струму високої напруги і приєднаних на постійному струмі модулів енергоцентру; **Регламенту (ЄС) № 2017/1485 від 2 серпня 2017 року**, що встановлює керівництво з експлуатації системи передачі.⁸¹

Оператор системи передачі

1 серпня Укренерго повідомило, що Окружний адміністративний суд м. Києва розблокував тарифи на передачу та диспетчеризацію, встановлені постановами НКРЕКП від 07.06.219 № 954 та № 955 з 1 липня 2019 р. Як повідомлялося раніше, то дія постанов НКРЕКП була призупинена для забезпечення позову АТ «Нікопольський завод феросплавів» (НЗФ) та групи великих споживачів, що були незадоволені зростанням для них оплати за передачу. За клопотанням Укренерго суд змінив заходи забезпечення позову таким чином, що дія тарифів залишається призупиненою лише для сторони позивача, і для них продовжує діяти старий тариф (57,4 грн/МВт-год), затверджений постановою НКРЕКП від 12.12.2018 р. № 1905.

Для решти учасників ринку в липні 2019 року чинними є тарифи, встановлені постановами НКРЕКП від 07.06.219 № 954 та № 955 (347,43 грн/МВт-год та 8,9 грн/МВт-год відповідно).⁸²

16 липня ДП «Гарантований покупець» подало заяву про вчинення кримінального правопорушення до Державного бюро розслідувань (ДБР) на суддю Окружного адміністративного суду м. Києва. Приводом стала винесена ним ухвала від 27 червня 2019 про зупинення дії тарифів ПрАТ «НЕК «Укренерго». На думку заявника ухвалення цього рішення має ознаки вчинення злочину, що передбачено частиною 1 статті 375 Кримінального кодексу України.⁸³

5 серпня ОСП повідомив про оновлення програмного комплексу MMS у частині балансуємого ринку. **З 06 серпня аукціони на балансуємому ринку будуть представлені у вигляді одного аукціону для кожної доби та торгової зони. Кожен аукціон міститиме 48 продуктів (24 на завантаження та 24 на розвантаження).**⁸⁴ Відкриття воріт аукціону відбуватиметься о 16:00 за день до торгового дня. Подання пропозицій можливо за допомогою імпорту з Excel відповідно до [Інструкції користувача учасника ринку](#).

9 серпня ОСП (_НЕК «Укренерго») та ДП «Оператор ринку» повідомили про створення робочих груп для підготовки змін у наступні документи:

ОСП - підготовка змін до Правил ринку, Кодексу системи передачі та Кодексу комерційного обліку електроенергії. ДП «Оператор ринку» - підготовка змін до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку. Учасники ринку (виробники, оператори систем розподілу,

---

⁸¹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=43582>

⁸² <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/sud-rozblokuvav-taryfy-ukrenergo-na-dyspetcheryzatsiyu-ta-peredachu-dlya-bilshosti-uchasnykiv-rynku/>

⁸³ <http://www.gpee.com.ua/main/news?id=167>

⁸⁴ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-onovylo-programnyj-kompleks-mms-v-chastyni-balansuyuchogo-rynu/>

Електроенергетика та ядерна безпека

електропостачальники тощо), а також представники Міненерговугілля, НКРЕКП, Антимонопольного комітету можуть подати свої кандидатури та увійти до складу груп.⁸⁵

Сертифікація ОСП

Для проведення сертифікації існує три ключові обов'язкові умови : корпоратизація; анбандлінг (передача компанії іншому органу управління для уникнення конфлікту інтересів) та наявність права власності на мережі передачі. Право власності на мережі належить державі, а самі мережі передані Укренерго на праві господарського відання. Відповідно до п.3 ст.32 р. V Закону України «Про ринок електричної енергії» оператором системи передачі має бути виключно власник системи передачі. Водночас, відповідно до ст.4 п.2 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» майно, що забезпечує цілісність енергосистеми України та диспетчерське управління, а також магістральні та міждержавні електричні мережі, не підлягають приватизації.

Незважаючи на відсутність виконання третьої умови щодо власності (яка не залежить від самої компанії) 14 серпня ПрАТ «НЕК «Укренерго» подало документи до НКРЕКП для сертифікації в якості незалежного оператора системи передачі. Сертифікація є необхідною умовою отримання ліцензії на провадження діяльності з передачі електроенергії в новому ринку.

Зміни до законодавства поки не прийняті.⁸⁶

Тарифи ОСП

З 1 вересня 2019 року діє новий тариф на послуги з передачі електроенергії. НКРЕКП прийняла постанову від 30.08.2019 № 1781, якою затвердила новий тариф НЕК «Укренерго» на послуги з передачі електроенергії у розмірі 116,54 грн/МВт-год. Відповідно до Постанови НКРЕКП від 12.07.2019 №1411) з 1 серпня тариф на передачу складає — 312,14 грн/МВт-год.

На зменшення тарифу вплинуло декілька факторів. По-перше, Регулятор уточнив прогнозований обсяг передачі електричної енергії майже на 24% до 71,2 млн МВт-год, врахувавши прогнозні обсяги відпуску електроенергії виробниками.

По-друге, КМУ прийняв постанову №803 від 21.08.2019р, якою затвердив новий механізм покладання спеціальних обов'язків (ПСО). Компенсації витрат ДП «Гарантований покупець» на купівлю електроенергії з ВДЕ за «зеленим» тарифом в тарифі на передачу значно скорочено.⁸⁷

Адміністратор розрахунків

Укренерго, як Адміністратор розрахунків, 8 серпня 2019 р. направило сторонам, відповідальним за баланс (СВБ), акти за липень 2019 року. Таким чином АР діє згідно договорів про врегулювання небалансів і просить сторону, відповідальну за небаланс, протягом двох робочих днів повернути ОСП один примірник підписаного зі своєї сторони Акту. Така процедура передбачена договором про врегулювання небалансів, що є додатком до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 24.06.2019 № 1168.⁸⁸ Протягом місяця ОСП виставляє рахунки постачальникам послуг з балансування (за послуги, що надавалися у попередньому місяці).

⁸⁵ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-ta-operator-ryнку-stvoryuyut-robotchi-grupy-dlya-opratsyuvannya-zmin-v-zakonodavstvo/>

⁸⁶ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-podalo-dokumenty-na-sertyfikatsiyu-yak-nezalezhnogo-operatora-systemy-peredachi/>

⁸⁷ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/regulyator-znyzyv-do-116-54-grn-mvt-god-taryf-ukrenergo-na-peredachu-30-serpnya-2019/>

⁸⁸ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relizy/ukrenergo-naprayvt-akty-za-lypen-storonam-vidpovidalnym-za-nebalansy-zgidno-dogovoriv-pro-vregulyuvannya-nebalansiv/>

Електроенергетика та ядерна безпека

НКРЕКП оприлюднила проект Змін до Правил ринку та Змін до Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку. Пропонується внести зміни до бчислення плати за невідповідність надання ДП та послуг з балансування , а також кілька процедурних питань.⁸⁹

Гарантований покупець

ДП Гарантований покупець на вимогу [Порядку купівлі електричної енергії за «зеленим» тарифом](#) (затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг від 26 квітня 2019 року № 641) 19 серпня оприлюднив проект Інструкції з надання прогнозних даних виробниками електроенергії за «зеленим» тарифом.

Інструкція дає пояснення, як виробник електроенергії за «зеленим» тарифом має технічно правильно надавати прогнозні дані відпуску електричної енергії Гарантованому покупцю та містить наступні розділи: порядок підготовки прогнозних даних; періодичність їх надання; формат передачі; алгоритми перевірок; термін зберігання прогнозної інформації виробниками за «зеленим» тарифом. Обговорення планується у вересні.⁹⁰

НКРЕКП оприлюднила проект постанови Про внесення зміни до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності зі здійснення функцій гарантованого покупця . Раніше постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1471 було затверджено Ліцензійні умови провадження господарської діяльності зі здійснення функцій гарантованого покупця . Відповідно до підпункту б пункту 2.4 Ліцензійних умов ліцензіат повинен не здійснювати перехресне субсидювання, де перехресне субсидування - переміщення доходу від провадження господарської діяльності зі здійснення функцій гарантованого покупця для фінансової підтримки іншого виду господарської діяльності в межах одного або декількох суб'єктів господарювання . З урахуванням того, що при здійсненні операцій з купівлі-продажу електричної енергії у рамках виконання спеціальних обов'язків для забезпечення загальносуспільного інтересу гарантований покупець може переміщувати кошти, отримані від провадження ліцензованого виду діяльності на іншу господарську діяльність, Регулятор пропонує уточнити визначення терміну «перехресне субсидювання».⁹¹

Також НКРЕКП пропонується проект Типового договору купівлі-продажу електричної енергії між гарантованим покупцем та суб'єктом господарювання, який за результатами аукціону набув право на підтримку.⁹²

Регулятор у серпні оприлюднив проект Порядку продажу та обліку електричної енергії, виробленої споживачами, а також розрахунків за неї. Документ визначає порядок купівлі-продажу гарантованим покупцем електричної енергії у споживачів, яким встановлено «зелений» тариф, обліку такої електричної енергії, а також розрахунків за неї. Він поширюється на гарантованого покупця та споживачів, у тому числі енергетичні кооперативи, генеруючі установки яких мають встановлену потужність, що не перевищує 150 кВт, що призначені для виробництва електричної енергії з енергії сонячного випромінювання та/або енергії вітру, з біомаси, біогазу, з гідроенергії, геотермальної енергії, які здійснюють продаж електричної енергії гарантованому покупцю.⁹³

---

⁸⁹ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Proekty/2019/pr_195/pr_195-2019.pdf

⁹⁰ <http://www.gpee.com.ua/main/news?id=187>

⁹¹ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Proekty/2019/pr_190/pr_190-2019.pdf

⁹² http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Proekty/2019/pr_193/pr_193-2019.pdf

⁹³ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Proekty/2019/pr_194/pr_194-2019.pdf

Електроенергетика та ядерна безпека

Ціни на ринку електроенергії

У серпні 2019 року загальний обсяг купівлі-продажу електричної енергії на РДН та ВДР складає 3 936,7 ГВт.год. На РДН по ОЕС України - 3 618,4 ГВт.год., в острові Бурштинської ТЕС -196,98 ГВт.год. На ВДР куплено-продано електричної енергії по ОЕС України у обсязі 89,9 ГВт.год. та по Бурштинському острову – 31,4 ГВт.год. Обсяги торгів на РДН та ВДР склали в середньому 30-35% від споживання по ОЕС України. В Бурштинському острові обсяг торгів на РДН та ВДР складає в середньому 65% від споживання в Бурштинському острові.⁹⁴ Загальна вартість купленої-проданої електроенергії на РДН складає 7 687,7 млн.грн (з ПДВ). З них 94% по ОЕС України – 7 248,96 млн.грн (з ПДВ), та 6% по острову Бурштинської ТЕС – 438,77 млн.грн (з ПДВ). По ВДР загальна вартість – 262,42 млн.грн (з ПДВ). З них 72% по ОЕС України – 189,31 млн.грн (з ПДВ) та 28% по Бурштинському острову – 73,1 млн.грн (з ПДВ).

Середньозважена ціна на РДН в обох торгових зонах знижувалась на вихідні дні. Погодинні ціни у будні майже наближались до цінових обмежень. Середньозважена ціна на РДН за серпень 2019 вища на 2,17% від липня та складає 1 679,09 грн/МВт.г Середньозважена ціна на ВДР у серпні 2019 складає 1 802,71 грн/МВт.год, що нижче ніж у липні на 0,93%.

ДП «Енергоринок»

ДП «Енергоринок» заборгувало НЕК «Укренерго» 1,67 млрд грн боргу за послуги з централізованого диспетчерського управління та передачі електроенергії, які були надані відповідно до договору від 04.09.2000 № 136/01 до 1 липня 2019 р. ПрАТ «Укренерго» відповідно подала позов до Господарського суду Києва про стягнення цієї заборгованості з ДП «Енергоринок»
Ще 16 липня НЕК «Укренерго» надіслала претензію з вимогою сплатити заборгованість. ДП «Енергоринок» не заперечує наявності останньої, однак і не виявляє наміру її сплатити.⁹⁵

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Стаття 305 , Глава 14, Розділ IV Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

1. Прийняття рішень щодо процедури питань консультацій з питань перетоків (транзиту) електричної енергії.

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Стаття 274, Глава 11, Розділ IV Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

- 1. Прийнята Енергетична стратегія України.*
- 2. Прийнятий 10-річний План розвитку ОЕС України*

16 серпня ПрАТ «Укренерго» провела відкрите обговорення проекту змін до Інвестиційної програми на 2019 рік, що передбачають зменшення інвестицій на 2,8% , або на 93 млн грн. (загальна вартість 3,2 млрд грн).

Укренерго зменшує фінансування за рахунок кредитних коштів на 214 млн грн але збільшення фінансування за рахунок доходу від продажу пропускної спроможності міждержавних ЛЕП на суму майже 121 млн грн.

---

⁹⁴ https://www.oree.com.ua/index.php/main/get_by_id/510

⁹⁵ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-reliyz/nek-ukrenergo-podala-do-sudu-pro-styagnennya-1-6-mlrd-grn-borgu-z-dp-energorynok/>

Електроенергетика та ядерна безпека

До кінця 2019 р року «Укренерго» планує ввести в експлуатацію наступні об'єкти: захід ЛЕП 330 кВ Чорнобильська АЕС – Північна на ПС 750 кВ «Київська», ПЛ 750 кВ Запорізька АЕС – Каховська, ПС 750 кВ «Каховська» із заходами ЛЕП 330 кВ, а також ПС 330 кВ «Новокаховська» після реконструкції. Ці об'єкти є вкрай важливими для надійного енергозабезпечення київського та південного регіонів.

Також наголошувалось, що через затримку з боку Кабінету Міністрів України затвердження проектів землеустрою для будівництва підстанції 500 кВ «Кремінська» у Луганській області звершення реалізації цього проекту очікується у травні 2020 р замість жовтня 2019 р.⁹⁶

Ст.339, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Ринок вугілля

Продовжуються періодичні акції протестів, пов'язані з невиплатою заборгованості з заробітної плати. Так, гірники шахти «Курахівська» перекривали дорогу між містами Курахове та Селидове в районі населеного пункту Новоселидівка з вимогою погашення заборгованої їм заробітної плати.⁹⁷

14 серпня уряд вніс зміни до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для реструктуризації вугільної галузі, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 р. № 80.

Зміни передбачають направлення 100 млн. грн. на оплату заробітної плати працівників державних вугледобувних підприємств.⁹⁸

Того ж дня уряд прийняв розпорядження від 14 серпня 2019 р. № 604-р, яким передбачено виділення з резервного фонду державного бюджету кошти у сумі 150 млн. грн. для погашення заборгованості із заробітної плати перед працівниками вугільної галузі на поворотній основі.⁹⁹ Прийняття зазначених рішень дозволило зменшити загальний рівень заборгованості.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Співпраця в атомній сфері, Директива № 96/29/Євратом, Директива Ради № 2006/117/Євратом, Директива Ради № 2003/122/Євратом

На майданчику Рівненської АЕС 1-2 серпня проходила інспекція Міжнародної агенції з атомної енергії в рамках міжнародної Угоди про застосування гарантій відповідно до «Порядку застосування гарантій нерозповсюдження ядерної зброї».

У ході інспекції в рамках функціональних та комплексних випробовувань на енергоблоці №3 за технологією корпорації «Holtec International» перевірено відсутність відпрацьованого ядерного палива в контейнері HI-TRAC, що призначений для поводження з ВЯП, під час його вилучення з гнізда.¹⁰⁰

---

⁹⁶ <https://ua.energy/media/pres-tsentr/pres-relyzy/ukrenergo-koreguye-investprogramu-dlya-zabezpechennya-realizatsiyi-klyuchovyh-proektiv/>

⁹⁷ https://censor.net.ua/ua/news/3142696/na_donbasi_znovu_strayikuyut_shahtari_volynets

⁹⁸ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmini-do-punktu-4-p-701>

⁹⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vidilennya-koshtiv-z-rezervnog-604r>

¹⁰⁰ <http://www.atom.gov.ua/ua/press-centr-19/novini-kompanii-20/p/na-rivnens-kij-aes-vidbulas-cergova-inspekcia-magatye-45237>

Електроенергетика та ядерна безпека

На енергоблоці №1 Хмельницької АЕС після більш ніж двохсот шістдесяти діб ремонтних робіт, під час пускових операцій було виявлено несправність допоміжних систем генератора, систем водневого та водяного охолодження, підвищення віброшвидкості на підшипниках турбогенератора, внаслідок чого випробування було зупинено. Подію класифіковано, як «відмову I категорії».¹⁰¹

На Южно-Українській АЕС 19 серпня 2019 року завершився перший етап робіт з щорічної планової перевірки блоків детектування гамма-випромінювання автоматизованої системи контролю радіаційної обстановки, які встановлені на проммайданчику та в населених пунктах 30-кілометрової зони спостереження АЕС. Усі блоки детектування успішно пройшли процедуру перевірки.¹⁰²

27 серпня Президент НАЕК «Енергоатом» та генеральний директор АТ «Турбоатом» підписали Програму модернізації обладнання 15 енергоблоків чотирьох українських АЕС на 5-річний період (2020-2024 роки).

Другий розділ Програми передбачає модернізацію проточних частин циліндрів турбін. Модернізація включає заміну робочих лопаток на існуючих роторах і діафрагми, що дозволить підвищити потужність турбіни, її економічність і вирішити інші технічні проблеми. В рамках Програми планується модернізація циліндрів високого тиску турбін ЗАЕС. Очікується, що модернізація турбін підвищить потужність і ККД діючих енергоблоків АЕС України на 10%.¹⁰³

29 серпня на Хмельницькій АЕС з робочим візитом перебував президент НАЕК «Енергоатом». Під його головуванням відбулась нарада з питань відновлення працездатності турбогенератора енергоблока №1 ХАЕС. Спеціалістами Хмельницької АЕС розроблені деталізовані графіки виконання робіт.¹⁰⁴

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Співпраця в атомній сфері Співробітництво спрямовується на вирішення проблем, що виникли внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС

ДАЗВ України видало наказ від 02.08.2019 №162-19 "Про затвердження переліку об'єктів капітального будівництва на 2019 рік". До зазначеного переліку віднесено будівництво інформаційно-сервісного центру та навісу на КПП «Дитятки» та комплексу інтегрованих систем безпеки та контролю доступу на КПП «Лелів».¹⁰⁵

За підтримки МАГАТЕ українські фахівці ознайомилися з французькими технологіями зберігання та захоронення радіоактивних відходів, що застосовують на сховищі «НАВОГ» в Нідерландах і можуть бути впроваджені в Україні. Враховуючи те, що до кінця цього року в Україні має розпочатись будівництво сховища для осколованих високоактивних відходів від переробки відпрацьованого

---

¹⁰¹ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/na_energobloci_no1_hmel_nic_koi_aes_trivaut_puskovi_operacii-45265

¹⁰² http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/uuaes_zaversila_persij_etap_robiz_z_povirki_askro-45275

¹⁰³ http://www.atom.gov.ua/ua/press_cent-19/novini_kompanii-20/p/energoatom_i_turboatom_zatverdili_programu_modernizacii_obladnanna_vsih_ukrains_kih_aes_do_2024_roku-45295

¹⁰⁴ <http://ars.atom.gov.ua/index.php/news/yuriy-nedashkovskiy-proviv-na-haes-naradu-z-pitan-vidnovlennya-pratsezdatnosti-turbogeneratora-energobloka-1-stantsiyi/>

¹⁰⁵ <http://dazv.gov.ua/ofitsijni-dokumenti/nakazi-dazv/nakaz-dazv-ukrajini-vid-02-08-2019-162-19-pro-zatverdzhennya-pereliku-ob-ektiv-kapitalnogo-budivnitstva-na-2019-rik.html>

Електроенергетика та ядерна безпека

ядерного палива діючих українських АЕС, важливо вивчити найкращі технології їх зберігання та захоронення.¹⁰⁶

ДАЗВ України видало наказ від 30.08.2019 №179-19 "Про пілотний проект із введення електронної процедури видачі спеціальних дозволів на провадження окремих видів діяльності на території зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення" відповідно до якого має бути впроваджений електронний кабінет щодо прийому заяв від фізичних та юридичних осіб для видачі спеціальних дозволів на впровадження діяльності туристичних агентств, туристичних операторів, надання інших послуг бронювання та пов'язану з цим діяльність на території зони відчуження та зони безумовного відселення.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/ukrajina-perejmae-dosvid-niderlandiv-u-sferi-povodzhennya-z-radioaktivnimi-vidkhodami.html>

¹⁰⁷ <http://dazv.gov.ua/ofitsijni-dokumenti/nakazi-dazv/nakaz-dazv-ukrajini-vid-30-08-2019-179-19-pro-pilotnij-proekt-iz-vvedennya-elektronnoji-protseduri-vidachi-spetsialnikh-dozvoliv-na-provadhennya-okremikh-vidiv-diyalnosti-na-teritoriji-zoni-vidchuzhennya-ta-zoni-bezumovnogo-obov-yazkovogo-vidselennya.html>

Енергоефективність та соціальні питання

У сфері енергоефективності та соціально політики серпень 2019 року не запам'яється як місяць проривних реформ, однак це не означає, що він не приніс жодних зрушень. Об'єктивно найважливішим досягненням за звітний період варто вважати ухвалення Кабінетом Міністрів України національної цілі України з енергоефективності на період до 2020 року, що загалом відповідає зобов'язанням країни за Статтею 3 Директиви 2012/27/ЄС. Крім цього, фахівці Держенергоефективності традиційно продовжували інформаційну та промо-кампанію з популяризації заходів з підвищення енергоефективності на місцевому рівні, і у серпні такі заходи проводилися на Харківщині, Буковині, а також у Київській області. Іншим позитивним сигналом можна вважати схвалення Дирекцією Фонду енергоефективності проектної документації для запуску програми «Енергодім». Із підключенням до програми першого банку – Укргазбанку – вже з початку вересня ОСББ зможуть подавати заявки на участь у програмі, а Фонд енергоефективності нарешті зможе прозвітуватися про реальний початок роботи.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність

Протягом серпня ані старий склад Уряду, ані новопризначені міністри не проявили жодної активності з наміром наближення урядового законопроекту «Про енергетичну ефективність» до прийняття або принаймні до реєстрації у Верховній Раді України. Прикметно, що цей законопроект був згаданий у документі Transition Book Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, підготовленому командою попереднього віце-прем'єра Г.Зубка для свого наступника, двічі. У завданні 5.1.2. визначається, що Мінрегіон має в рамках подальших кроків реалізувати пілотний проект та створити типову модель імплементації статті 5 «Показова роль будівель державних органів» Директиви ЄС «Про енергетичну ефективність» 2012/27/ЄС, а у завданні 5.1.4. необхідним кроком визначається створення законодавчої бази для ефективної політики забезпечення енергоефективності, а саме прийняття Закону України «Про енергетичну ефективність» (законопроект погоджується заінтересованими ЦОВВ). Залишається незрозумілим, чому стаття 5 має бути імplementована окремо від решти положень Директиви, які наразі залишаються поза полем українського законодавства.

Одним із головних заходів у серпні варто відзначити схвалення Урядом національної цілі України з енергоефективності на період до 2020 року¹⁰⁸. 14 серпня на засіданні Кабінет Міністрів України під головуванням Прем'єр-міністра В. Гройсмана прийняв відповідне розпорядження Уряду, розроблене Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України у співпраці з міжнародними експертами, фахівцями Секретаріату Енергетичного Співтовариства у рамках імплементації статті 3 Директиви 2012/27/ЄС про енергоефективність. Г.Зубко у своєму коментарі зв'язав зроблений крок зі стратегічним посиленням стану енергетичної безпеки України¹⁰⁹. Голова Мінрегіону також зазначив, що під час розрахунку цілі був використаний загальний підхід Директиви, а саме – скорочення кінцевого енергоспоживання на 20% у 2020 р. відносно базового сценарію. Так, національним планом визначається, що у 2020 році первинне споживання енергії не має перевищувати 101 316 тис. тон нафтового еквівалента, а кінцеве споживання енергії не має перевищувати 55 507 тис. тон нафтового еквівалента. Зазначені показники узгоджуються як з Енергетичною стратегією України на період до 2035 року, так і з Національним планом дій з енергоефективності на період до 2020 року. Варто зауважити, що наявність трьох документів, які врегульовують плановані показники зменшення енергетичної інтенсивності, не вбачається оптимальною ситуацією, навіть попри той факт, що значення індикаторів у кожному з них узгоджуються.

---

¹⁰⁸ <https://sae.gov.ua/uk/news/3081>

¹⁰⁹ <http://www.minregion.gov.ua/press/news/ukrayina-do-2030-roku-maye-zmenshiti-kintseve-energospozhyvannya-na-30-zubko/>

Енергоефективність та соціальні питання

Енергетичні аудити та системи енергетичного менеджменту (Стаття 8)

Враховуючи значну кількість бюджетних установ та підприємств державної та комунальної форми власності в Україні, впровадження енергетичного аудиту та енергоменеджменту в установах бюджетної сфери є одним із вагомих факторів зменшення рівня споживання енергетичних ресурсів на національному рівні. Цікавим фактом у цьому контексті є те, що у завданні 5.3.2. серед необхідних кроків Мінрегіону зазначається *«впровадження на рівні держави, міст, бюджетних та адміністративних будівель та підприємств систем енергетичного моніторингу та енергетичного менеджменту, зокрема розроблення та впровадження механізмів залучення коштів на реалізацію автоматизованих систем збору даних та систем енергомоніторингу»*. Таким чином, рівень амбітності завдання йде набагато далі за межі застосовного розпорядження КМУ від 26 квітня 2017 р. № 732-р «Про затвердження плану заходів із впровадження систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах»¹¹⁰, яке наразі залишається єдиним застосовним актом вторинного законодавства, прийнятого на виконання статті 8 Директиви 2012/27/ЄС. Крім того, важливим фактом тут є і згадка про механізми залучення коштів для запровадження автоматизованих систем збору інформації.

Натомість, співробітники Державного агентства з енергоефективності та енергозбереження України у відповідності до своїх функцій продовжили інформаційну кампанію з популяризації заходів з підвищення енергоефективності, доступних для місцевих громад та органів місцевого самоврядування, включаючи і практики запровадження систем енергетичного менеджменту. Таким чином, Агентство спільно з Регіональним представництвом Фонду ім. Ф. Еберта в Україні на постійній основі проводять публічні заходи з популяризації можливих шляхів та існуючих інструментів впровадження заходів з енергоефективності, зокрема у серпні семінари були проведені у Харківській області¹¹¹, та у Чернівецькій¹¹² області. Особлива увага у цій роботі приділяється допомозі саме на місцевому рівні. Так на Харківщині завдяки зусиллям ХОДА системи енергетичного менеджменту почали запроваджувати у містах Куп'янськ, Чугуїв, Первомайський, а також у Мереф'янській ОТГ.

Ще більш системну роботу з упровадження систем енергоменеджменту здійснює місцева влада Київської області. Разом з обговоренням інших питань та засобів з підвищення енергоефективності на місцевому рівні, в рамках зустрічі Голови Держенергоефективності С. Савчука із Головою Київської ОДА М. Бно-Айріяном, сторони актуалізували важливі напрями партнерства у сфері енергоефективності та відновлюваної енергетики для зменшення енергозалежності регіону та оптимізації енерговитрат громад. Зокрема, обговорили успіх запровадження систем щоденного енергомоніторингу в усіх містах та районах області, якими охоплені 2 700 бюджетних установ. Також в області призначені відповідальні енергоменеджери міськвиконкомів, РДА та в установах, підпорядкованих таким органам. Серед планів місцевої влади є додаткове підключення 170 обласних об'єктів до об'єднаної обласної системи енергомоніторингу.¹¹³

Облік (Стаття 9)

Найважливіший показник виконання положень закону – динаміка приросту встановлених лічильників – залишається незначною. За інформацією, що надходить з місцевих органів виконавчої влади та опрацьовується агентством, станом на 19 серпня 2019 року, були оснащені лічильниками:

- тепла – 79,0% житлових та майже 78,5% нежитлових будівель;

---

¹¹⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/250347338>

¹¹¹ <https://saee.gov.ua/uk/news/3062>

¹¹² <https://saee.gov.ua/uk/news/3073>

¹¹³ <http://saee.gov.ua/uk/news/3068>

Енергоефективність та соціальні питання

- холодної води – більше 72,3% житлових та 94,5% нежитлових будівель;
- гарячої води – 16,7% житлових та 52,5% нежитлових будівель.

Традиційно, найкращі показники з обладнання житлових будівель лічильниками тримають:

- - тепла – Черкаська, Миколаївська, Хмельницька, Вінницька області;
- - холодної води – Миколаївська, Івано-Франківська, Закарпатська області;
- - гарячої води – Київська, Миколаївська області.

Загалом, варто зазначити, що реалізація закону рухається досить повільно, щомісячний приріст встановлених лічильників становить на рівні від 0,5% до 1, 5%. Важливо врахувати той факт, що основним фактором, який істотно стримує швидкість повноцінного впровадження всеохопного комерційного обліку, є фактична відсутність безкарності порушення застосованих правил, оскільки настання адміністративної відповідальності за недотримання вимог закону була відстрочена до серпня 2020 року.

Ринок енергосервісу (Стаття 18)

Задля покращення регуляторного середовища та посилення гарантій захисту інтересів інвесторів в ЕСКО-проекти у Верховній Раді України були зареєстровані два законопроекти: Проект Закону про внесення змін до Закону України "Про запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації"¹¹⁴ та Проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо додаткового врегулювання запровадження нових інвестиційних можливостей, гарантування прав та законних інтересів суб'єктів підприємницької діяльності для проведення масштабної енергомодернізації (за механізмом енергосервісу)¹¹⁵. 29 серпня обидва законопроекти були відкриті у зв'язку з тим, що на момент набрання повноважень нового скликання Верховної Ради України жодний з них не був розглянутий принаймні у першому читанні. На жаль, протягом майже 9 місяців народні депутати не знайшли можливості приділити увагу цим законопроектам, і таким чином подальше прискорення розвитку енергосервісу в Україні не отримає додаткового стимулювання у найближчий час.

Сфера енергосервісу закономірно залишається серед найбільш результативних інструментів державної політики з енергоефективності. Зміни у політичному житті країни, включаючи зміну керівництва Мінрегіону, не завадило профільному Агентству продовжувати надавати інформаційну та методичну підтримку та допомогу у сфері енергоефективності іншим органам влади. Голова Агентства, зокрема, серед найбільших успіхів та пріоритетів роботи відомства визначив Урядову програму «теплі кредити», а також впровадження ЕСКО-механізму, завдяки якому укладено понад 330 енергосервісних контрактів вартістю більше 430 млн грн на модернізацію бюджетних установ. Економія енергоспоживання складає від 15% до 70%. Наразі Держенергоефективності спільно із Проектом ПРООН з енергосервісу працюють щодо удосконалення законодавства у цій сфері та підвищення інституційної спроможності місцевої влади щодо залучення ЕСКО-інвестицій¹¹⁶.

Усе більше центральних органів виконавчої влади долучаються до фактичної співпраці із Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України. Так, Міністерство оборони в рамках підписаного Меморандуму про співпрацю впроваджує заходи щодо зменшення споживання енергетичних ресурсів завдяки механізму ЕСКО, зокрема було підписано наказ щодо проведення

---

¹¹⁴ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65109

¹¹⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?pf3516=9387&skl=9

¹¹⁶ <https://www.kyivpost.com/business/to-boost-security-ukraine-must-plug-its-energy-holes.html>

Енергоефективність та соціальні питання

закупівель енергосервісу для підвищення енергоефективності шести об'єктів військових містечок (військового містечка №113 у Києві; військового містечка №6 у смт Городок на Житомирщині)¹¹⁷.

Серед центральних органів виконавчої влади Міністерство освіти і науки України є одним із лідерів реалізації Меморандумі про співпрацю з Держенергоефективності в частині впровадження заходів з енергоефективності. Зокрема, наказом МОН затверджене проведення заходів із впровадження енергосервісу на понад 90 нових об'єктах Національного авіаційного університету (НАУ), у навчальних корпусах, коледжах, гуртожитках та інших будівлях НАУ¹¹⁸. Також, у серпні був вчинений перший ЕСКО-договір на модернізацію об'єкта, підпорядкованого Міністерству внутрішніх справ України. Київський дитячий садок № 2/124, що знаходиться у підпорядкуванні МВС України, стане об'єктом модернізації завдяки ЕСКО-інвестором. Відповідно до укладеного контракту, в дитсадку передбачається встановлення ІТП із автоматизованою системою погодного регулювання. Очікувана річна економія енергоспоживання складає 25%, а термін дії договору – 8 років.¹¹⁹

Одним з найбільш активних регіонів у впровадженні ЕСКО для будівель соціальної сфери є Львівська область, зокрема у системі «ProZorro» Львівська ОДА оголосила 10 ЕСКО-тендерів для впровадження енергоефективних заходів саме в об'єктах обласного значення та підпорядкування (медичних та освітніх закладах)¹²⁰.

ЕСКО-факторинг, що досі вважається відносно новим банківським інструментом для кредитування енергосервісних проектів, тим не менше показує позитивну динаміку. Загалом у 2019 році за цією моделлю Комерційний Індустріальний Банк оформив інвесторам три кредити, а саме:

- 1-ий пілотний кредит на суму близько 3 млн грн;
- 2-ий кредит вартістю близько 2 млн грн;
- 3-ій кредит на суму майже 16 млн грн, що буде реалізовано у вигляді 2 траншів: 7,3 млн грн та 8,5 млн гривень.

Реалізація вже третього кейсу «ЕСКО-факторингу» дозволить впровадити енергоефективні заходи у близько 60 бюджетних закладах у 5-ти містах України: Києві, Одесі, Славутичі, Бородянці, Дрогобичі¹²¹.

Серед подій, які потребують уваги, є своєрідний рекорд міста Северодонецька, в якому впроваджується одночасно три моделі енергосервісу (класичне, поглиблене ЕСКО-партнерство та «ЕСКО+енергоменеджмент»), і міська рада якого уклала із інвесторами перші в області ЕСКО-договори для 10 навчальних закладів міста¹²².

Національний фонд енергоефективності, фінансування і технічна підтримка (Стаття 20)

Функціонування Фонду енергоефективності протягом серпня було зосереджено на запуску програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «Енергодім». «ЕНЕРГОДІМ» - це програма часткового відшкодування витрат на заходи з енергоефективності в багатоквартирних будинках. Вона була розроблена відповідно до Закону України «Про Фонд енергоефективності» №2095-VIII від 08 червня 2017 року та визначає умови та порядок надання Фондом визначеним бенефіціарам грантів для часткового відшкодування прийнятних витрат, пов'язаних із здійсненням заходів з енергоефективності. Ця програма була затверджена Наглядною радою Фонду 16 серпня 2019 року та діє до 31 грудня 2023

¹¹⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/minoboroni-daye-start-energoserwisu-dlya-pidvishchennya-energoefektivnosti-svoiyh-obyektiv>

¹¹⁸ <https://saee.gov.ua/uk/news/3072>

¹¹⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/sergij-savchuk-vzhe-ukladeno-pershij-esko-dogovir-na-modernizaciyu-obyekta-pidporядkovanogo-mvs-ukrayini>

¹²⁰ <https://www.kyivpost.com/business/to-boost-security-ukraine-must-plug-its-energy-holes.html?cn-reloaded=1>

¹²¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/v-ukrayini-vidano-vzhe-tretij-kredit-dlya-esko-investora-na-sumu-majzhe-16-mln-griven-shcho-u-ponad-5-raziv-perevishchuye-pershu-poziku>

¹²² <https://saee.gov.ua/uk/news/3075>

Енергоефективність та соціальні питання

року на всій території України, окрім тимчасово окупованих територій.¹²³ Крім самої програми, Наглядова рада також схвалила Стратегію Фонду та стратегічні цілі діяльності Фонду відповідно до основних напрямів діяльності Фонду енергоефективності та інші документи, необхідні для запуску Програми Фонду.

У загальних рисах, реалізація заявниками заходів з підвищення енергоефективності в рамках «Енергодому» виглядає таким чином:

1. На першому етапі ОСББ має ухвалити рішення про проведення попереднього енергоаудиту, а обраний аудитор складає енергосертифікат будівлі та заповнює рекомендаційний звіт (включає опис проекту ЕЕ заходів для будинку та умови виключення). Після цього, на загальних зборах, ОСББ ухвалює рішення про участь у програмі, визначає перелік відповідних заходів (пакет А чи Б) та максимальну вартість проекту, і заповнює Заявку на участь в програмі «Енергодім», також готуючи супровідні документи. Ця ж заявка є заявкою на відшкодування витрат за попередній енергоаудит. ОСББ має обрати банк, відкриває поточний рахунок в банку-партнері та подає Заявку 1 та супровідні документи на участь в програмі «Енергодім» через банк-партнер. Після розгляду заявки Фондом, ОСББ отримує письмове та електронне повідомлення про підтвердження намірів (надання гарантій) часткового відшкодування вартості заходів з енергоефективності, зазначених у заявці, за умови їх відповідної реалізації. ОСББ отримує перший транш за проведений енергоаудит (до 70% витрат на енергоаудит) протягом 30 днів з дня направлення повідомлення про схвалення відповідної заявки.

2. В рамках другого етапу, на загальних зборах ОСББ ухвалює рішення про залучення проектувальника для розробки проектної документації (роботи, матеріали, обсяг робіт, порядок виконання) та проведення експертизи. Після отримання проектної документації та висновку експертної організації, ОСББ через банк-партнер подає відповідну заявку та супровідні документи на затвердження проекту та часткове відшкодування проектної документації та її експертизи. Ця заява може подаватися після схвалення Фондом заявки на затвердження проекту до подання заявки на верифікацію. Після розгляду заявки на затвердження проекту Фондом, ОСББ отримує письмове та електронне повідомлення про її схвалення та підтвердження намірів відшкодувати вартість енергоефективних заходів. ОСББ отримує транш на відшкодування вартості розробки проектної документації та проведення експертизи (до 70% витрат) протягом 30 днів з дня направлення повідомлення про схвалення такої заявки.

3. Протягом третього етапу ОСББ проводить необхідні заходи (відповідно до проектної документації), для чого самостійно обирає підрядників на виконання робіт. Під час виконання робіт повинен здійснюватися технічний та авторський нагляд. Після завершення робіт проводиться сертифікація енергетичної ефективності будинку та обстеження інженерних систем, що пройшли енергомодернізацію, після чого ОСББ подає заявку та супровідні документи на проведення верифікації виконаних заходів та часткове відшкодування вартості здійснених заходів з енергоефективності. На її основі Фонд проводить верифікацію ЕЕ робіт та фінансову оцінку заявки. Після розгляду цієї заявки Фондом, ОСББ отримує письмове та електронне повідомлення про її схвалення, підтвердження прийнятних витрат та розмір гранту (включає розмір відшкодування на заходи, технічний та авторський нагляд, енергосертифікацію, обстеження інженерних систем). ОСББ отримує такий транш на проведені заходи протягом 30 (тридцяти) робочих днів з дня повідомлення від Фонду. Часткове відшкодування витрат на заходи з енергоефективності становить 40% вартості прийнятних заходів/робіт для пакету «Легкий» та 50% для пакету «Комплексний». Розмір відшкодування на енергосертифікацію та обстеження інженерних систем – до 70%.

Вже 21 серпня Фонд енергоефективності та Укргазбанк оголосили про початок фінансового партнерства щодо Програми «Енергодім»¹²⁴. Очікується, що в подальшому кількість банків-партнерів зростатиме, і кожний з них стане фронт-офісом, через які ОСББ отримуватимуть гранти. Початок реальної співпраці із Укргазбанком дозволив Дирекції Фонду енергоефективності встановити дату

---

¹²³ <https://eefund.org.ua/programa-energodim>

¹²⁴ <https://eefund.org.ua/fond-energoefektivnosti-ta-ukrgazbank-ogoloshuyut-pro-pochatok-finansovogo-partnerstva-schodo>

Енергоефективність та соціальні питання

введення в дію Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «Енергодім» з 03 вересня 2019 року¹²⁵. Для того, щоби початок реалізації програми був швидкий та успішний, 20–22 серпня відбувся тренінг для регіональних консультантів. Фахівці Фонду енергоефективності детально ознайомили учасників тренінгу з різними аспектами Програми підтримки енергомодернізації багатоквартирних будинків «Енергодім». Юлія Головатюк-Унгуряну презентувала учасникам умови програми, розповіла про етапи надання грантів та про основні особливостями роботи Фонду. Фахівці технічного офісу Фонду знайомили учасників з особливостями моніторингу та аналізу якості проектів, енергоаудиту та оцінки проектів. Зокрема Єгор Фаренюк, технічний директор Фонду енергоефективності детально розповів про розробку проектної документації та її експертизу, процес обрання проектної організації, оцінку заявок про розробці проектної документації, підстави для внесення змін до проекту, вимоги до обладнання та матеріалів та інше¹²⁶.

Після довготривалого погодження продовження програми «теплі кредити» та прийняття відповідного рішення Урядом, Держенергоефективності підписало договори про співпрацю із ПриватБанком та Укргазбанком щодо співфінансування виділених Урядом 380 млн грн для утеплення¹²⁷. Через високий попит на продукти програми «теплі кредити» Голова профільного Агентства закликав представників органів місцевого самоврядування надати фінансову підтримку громадянам шляхом додаткового фінансування місцевих програм¹²⁸.

Держенергоефективності продовжує здійснювати відшкодування домогосподарствам та ОСББ, які скористалися «теплими кредитами» у 2019 році.

Цього разу сума компенсацій перевищила 100 млн гривень, а саме:

- близько 53 млн грн – для ОСББ;
- більше 50 млн грн – на утеплення приватних будинків;
- майже 2 млн грн – на твердопаливні котли;

Всього у поточному році із Державного бюджету учасникам програми було виплачено 200 млн гривень, у той час як загалом, із 2014 р. Уряд відшкодував 2,6 млрд гривень¹²⁹.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Станом на серпень за напрямом «сертифікація енергоефективності будівель» були атестовані майже 700 енергоаудиторів, а ще понад 550 отримали атестати за напрямом «обстеження інженерних систем». Варто зазначити, що лише протягом 2 днів серпня до відповідно бази були включені приблизно 30 сертифікатів, а також нараховується вже понад 300 будівель, які пройшли сертифікацію (93 - громадські будівлі; 82 - навчальні заклади; 66 - закладів охорони здоров'я; 62 - житлові будинки; 16 – дитячих дошкільних закладів. Як пояснив Голова Держенергоефективності Сергій Савчук, користь енергетичного сертифікату полягає у наявності чіткої та деталізованої інформації на такі питання, як обсяг енергоресурсів, що споживаються будівлею, її технічний стан, які енергоефективні заходи необхідно впроваджувати. Серед лідерів у цьому напрямку залишаються м. Київ, Полтавська та Рівненська області¹³⁰. На сайті Держенергоефективності розміщено перелік атестованих енергоаудиторів¹³¹, а також база даних сертифікатів¹³².

¹²⁵ <https://eefund.org.ua/programa-energodim-vvoditsya-v-diyu-tretogo-veresnya>

¹²⁶ <https://eefund.org.ua/regionalni-radniki-vzyali-uchast-u-finalnomu-treningu-po-programi-energodim>

¹²⁷ <https://saee.gov.ua/uk/news/3070>

¹²⁸ <https://saee.gov.ua/uk/news/3086>

¹²⁹ <https://saee.gov.ua/uk/news/3089>

¹³⁰ <https://saee.gov.ua/uk/news/3063>

¹³¹ <http://saee.gov.ua/uk/content/energy-auditors-attestation>

¹³² <http://saee.gov.ua/uk/content/energy-certificate>

Енергоефективність та соціальні питання

Соціальні питання

Найбільшою невирішеною проблемою, пов'язаною із субсидіями, залишається перерахунок субсидій тим субсидіантам, які після завершення опалювального сезону 2018-2019 років замість зекономлених коштів отримали борги. Хоча деяким з них постачальні компанії почали проводити перерахунок залишків, цей процес наразі не набув великого масштабу. Минулого опалювального сезону в Україні способи виплати субсидії змінювались декілька разів. Але тільки у тих субсидіантів, які з жовтня 2018 року по січень 2019 року отримували немонетизовану субсидію (і щодо яких відповідні органи перераховували кошти напряму надавачеві комунальних послуг) та економили природний газ, у травні 2019 року заощаджена субсидія раптово перетворилася на борги. Проблема виникла через те, що порядок повернення зекономлених субсидій, прописаний в урядовій Постанові №534 від 23.08.2019, не був адаптований для випадку зміни порядку виплати субсидій у середині опалювального сезону, чим на свою користь скористалися газзбути. Вони не використовували норму порядку перерахунку, яка забороняє облік будь-якої заборгованості на рахунку споживача в результаті списання субсидій.

Представники газзбутів зауважують, що перераховані залишки субсидій споживачі не зможуть отримати на руки. Натомість ці кошти можна буде використати для оплати за газ в майбутні періоди. Проте, повертався не лише надлишок на рахунку. Розрахунок здійснювався за спеціальною формулою, і в багатьох випадках сума повернення значно перевищувала залишок переплати на особовому рахунку, що у результаті створило безпідставну заборгованість. Разом із тим, громадяни, які використали усі кошти субсидії, нічого не повертали до держбюджету. Фактично, обидві форми діючої системи субсидій встановлювали різні правила для різних субсидіантів та захистили саме субсидіантів, які неекономно споживали газ та несвоєчасно розраховувалися за нього.

Яскравим свідченням популістичного підходу та політичного загравання із електоратом можна вважати заяву тоді представника Президента України в уряді А. Геруса, а тепер голови Комітету ВРУ з питань ПЕК, щодо того, що уряд повинен змінити критерії визначення субсидіантів для забезпечення незахищених верств населення субсидіями. Метою таких змін має стати збільшення кількості отримувачів субсидій, оскільки протягом цього року вона зменшилася приблизно у 2 рази. Крім того, пан Герус підтвердив, що ініціатива Президента України щодо поширення соціальної допомоги на усіх осіб, старших за 70 років, не є жартом, а уряд шукає можливість її реалізації¹³³. Зменшення, замість збільшення, вибірковості при наданні права на отримання державної соціальної допомоги вразливим категоріям споживачів, є небезпечним сигналом і загалом свідчить про несистемність підходу до реформування цієї політики, а також про непродуманість інформаційного його супроводу.

---

¹³³ <https://apostrophe.ua/ua/news/economy/jenergetika/2019-08-01/u-zelenskogo-predlozili-novyie-kriterii-dlya-nachisleniya-subsidiy-cto-novogo/170557>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Головною подією серпня 2019 року у сфері охорони довкілля стало об'єднання Міністерства екології і природних ресурсів та Міністерства енергетики і вугільної промислової в один державний орган – Міністерство енергетики та захисту довкілля. Для імплементації європейського законодавства у сфері атмосферного повітря урядом було затверджено Порядок здійснення державного моніторингу повітря.

У порівнянні з липнем об'єктів, яким встановлено «зелений» тариф, стало на 33 більше, а загальна їх потужність зросла більш ніж на 289 МВт. Таким чином, попри побоювання деяких учасників ринку щодо негативних наслідків від прийняття закону про введення аукціонної системи в галузі ВДЕ та нестабільну політичну ситуацію, темпи будівництва нових об'єктів свідчать про зацікавленість бізнесу в реалізації «зелених» проектів в Україні.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи (стаття 363 УА)

14 серпня 2019 року Уряд ухвалив новий Порядок здійснення державного моніторингу повітря¹³⁴. Його було розроблено Мінприроди у рамках виконання Україною зобов'язань в екологічній частині Угоди про асоціацію з ЄС, а саме вимог Директиви 2008/50/ЄС.

Нововведення передбачають низку елементів¹³⁵, зокрема:

- передбачено здійснення моніторингу та управління якістю повітря за принципом розподілу території України на зони та агломерації, утворено відповідні зони та агломерації.
- у кожній із зон та агломерації визначено відповідальний орган управління якістю повітря, що здійснюватиме координацію реалізації моніторингу, а також заходів з управління якістю повітря, зокрема підготовку та виконання планів поліпшення якості повітря, короткострокових планів дій тощо;
- врегульовано порядок визначення режимів оцінювання для кожної зони та агломерації залежно від рівня забруднення території;
- передбачено створення інформаційно-аналітичної системи даних про якість повітря та своєчасного інформування населення;
- визначено показники рівнів забруднення атмосферного повітря, перевищення яких вимагає впровадження заходів для поліпшення стану повітря або мінімізації шкідливого впливу забруднення на здоров'я населення;
- включено до переліку забруднюючих речовин, моніторинг яких здійснюється обов'язково, РМ 2,5, РМ10 та озон, які мають значний негативний вплив на здоров'я людини, та рекомендовані для вимірювання ВООЗ;
- передбачено створення нової мережі постів спостережень, які відповідають мінімальним європейським вимогам до моніторингу;
- передбачено розроблення програми моніторингу для зон та агломерацій на кожні 5 років.

Проте прийняття Порядку не свідчить про автоматичне впровадження європейських стандартів моніторингу якості атмосферного повітря в Україні. Наразі існує низка причин, які відкладають/затягують виконання Порядку. Одна з причин закладена в самому Порядку – відсутність необхідної та достатньої нормативно-правової бази. Для повноцінної його реалізації профільне міністерство має ухвалити низку власних нормативно-правових актів, якими визначатимуться порядки проведення оцінювання за кожним режимом (режим фіксованих вимірювань, режим комбінованого

---

¹³⁴ <https://menr.gov.ua/projects/142/>

¹³⁵ <https://menr.gov.ua/news/33543.html>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

оцінювання, режим моделювання або об'єктивного оцінювання), розроблення та затвердження планів поліпшення якості атмосферного повітря, короткострокових планів дій, форм програм державного моніторингу у галузі охорони атмосферного повітря тощо. Організаційно-правові зміни, які відбуваються зараз з профільним міністерством, можуть затягнути процес прийняття необхідних актів.

Потребуватиме певного часу створення нових інституцій – визначення відповідних підрозділів, що виконуватимуть функції органів управління якістю атмосферного повітря, формування консультативно-дорадчих, координаційних органів (Міжвідомчої комісії та комісій з питань здійснення державного моніторингу в галузі охорони атмосферного повітря). У свою чергу це затягне впровадження документів, в процесі прийняття яких вони беруть участь, зокрема, планів поліпшення якості атмосферного повітря, короткострокових планів дій.

Не менш важливою є організаційна спроможність суб'єктів державного моніторингу якості атмосферного повітря. Застереження викликає їхня спроможність у встановленні необхідної та достатньої кількості пунктів спостереження за забрудненням. У Порядку відсутні критерії, які б визначали вимоги до кількості пунктів спостереження, як того вимагає Директива 2008/50/ЄС. Такі вимоги лише будуть передбачені порядком, що встановлюється МВС за погодженням з профільним міністерством. Не врегульовано і питання розміщення пунктів спостереження для моніторингу в сільській місцевості.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС (Стаття 338 Угоди про асоціацію)

Президент України В. Зеленський підписав Закон №2755-VIII, яким врегульовано питання виробництва та домашніми сонячними електростанціями. Зокрема, відтепер СЕС можуть розміщуватися як на дахах, так і на землі, а також врегульовано питання отримання «зеленого» тарифу такими електростанціями. Новий закон набрав чинності з 9 серпня поточного року.

Станом на 1 серпня в Україні діє 516 об'єктів відновлюваної енергетики, яким встановлено «зелений» тариф: зокрема, сонячних електростанцій – 384, вітрових – 22, мікро-, міні- та малі ГЕС – 71, електростанції на біогазі – 28, на біомасі – 11. Загальна потужність всіх об'єктів – майже 3924 МВт.

Варто зазначити, що в Вільногірську (Дніпропетровська обл.) відкрили інноваційну СЕС потужністю 2 МВт. Її особливість у тому, що вона на 40% ефективніша за звичайні сонячні електростанції – це можливо завдяки системі трекерів, котрі відстежують позиції сонця.

Нафта

Зміна складу Верховної Ради та Кабінету Міністрів, що збіглася в часі з сезоном літніх відпусток, фактично зупинила системну роботу центральних органів виконавчої влади з виконання міжнародних зобов'язань України в нафтовій сфері. Упродовж серпня не ухвалено жодного з раніше узгоджених проектів нормативно-правових актів, спрямованих на імплементацію у вітчизняне законодавство вимог Директив 2009/119/ЄС, 99/32/ЄС і 94/22/ЄС, а інформації про розроблення нових не надходило. За відсутності в Україні будь-якої наступності в діях Урядів, зміна кількості, назв, функцій і повноважень державних інституцій, відповідальних за формування й реалізацію політики в сфері енергетики й довкілля, що супроводжуватиметься помітним оновленням їхнього керівного складу, невідворотно зірве раніше встановлені терміни виконання завдань і призведе до перегляду планів запровадження в Україні європейських норм і правил.

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирової нафти та/або нафтопродуктів (ст. 338 Угоди про асоціацію)

Із 25 жовтня 2017 року імплементація Директиви 2009/119/ЄС в Україні здійснюється за планом заходів¹³⁶, яким були продовжені нові терміни:

- розроблення та затвердження моделі мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів, розроблення, опрацювання з експертами ЄС та подання на розгляд Кабінету Міністрів законопроекту про підтримку мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів – до 01 липня 2018 року (завдання 749; пізніше планом¹³⁷ терміном виконання стало 01 жовтня 2018 року, завдання 129);
- підготовки та затвердження бюджету інженерно-технічних заходів, здійснення оцінки потреб у додаткових потужностях та їхнього проектування – до 31 грудня 2018 року (завдання 750).

Відразу після оприлюднення плану члени Робочої групи щодо формування стратегічних запасів нафти та нафтопродуктів¹³⁸ висловили побоювання, що виконання цих завдань потребуватиме набагато більше часу, аніж визначено. Як виявилось, експерти мали рацію.

Так, за станом на 05 вересня 2019 року, погоджені п'ять місяців тому¹³⁹ (!) заінтересованими органами влади проект постанови Кабінету Міністрів про затвердження моделі мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів і законопроект «Про мінімальні запаси нафти та нафтопродуктів»¹⁴⁰ не були навіть подані на розгляд профільного Урядового комітету. З огляду на зміну складу Кабінету Міністрів України, потрапляння відповідного питання до порядку денного Уряду до кінця осені є малоімовірним.

Держрезерв і Міненерговугілля мали також оцінити потребу в додаткових резервуарних потужностях для зберігання мінімальних запасів і здійснити їхнє проектування (завдання 130 плану¹⁴¹). Попередню оцінку було здійснено у вересні 2018 року. Згідно з нею, для зберігання запасів сирової нафти можна використати резервуарні парки АТ «Укртранснафта» (у наявності 0,40 млн куб. м), бензину й дизельного палива – потужності комбінатів Держрезерву (у наявності 0,11 і 0,53 млн куб. м) і суб'єктів господарювання (наприклад, мережі WOG – 0,08 і 0,12 млн куб. м, відповідно). Оскільки доступними були менше 45 % від необхідних потужностей (1,24 із 2,87 млн куб. м), мало б бути поставлене завдання модернізації існуючих (0,62 млн куб. м) і побудови нових резервуарів (1,00 млн куб. м).

Однак навіть модернізація потужностей відбувається з великим відставанням від затверджених планів. Попри анонсовані в грудні 2015 року плани будівництва протягом 21 місяця у с. Смільне Бродівського району Львівської області резервуара для зберігання 50 тис. куб. м нафти¹⁴², на ЛДВС «Броди» лише оновлені виробничі будівлі та устаткування¹⁴³. При цьому у 2016-2019 роках АТ «Укртранснафта» повідомило тільки про 8 відновлених резервуарів^{144, 145} (на 2020 рік заплановано відновлення ще двох), хоча в 2016 році в ремонті або на експертному обстеженні перебували 24.

---

¹³⁶ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF>

¹³⁷ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-%D1%80>

¹³⁸ <http://rezerv.gov.ua/u-derzhrezervi-tryvae-robotu-po-implementacii-dyrektyvy2009119ec/>

¹³⁹ <http://uacrisis.org/ua/71490-fuel-reserves-in-ukraine>

¹⁴⁰ <https://rezerv.gov.ua/novini-mznn/zakonoproekt-pro-stvorennya-ta-zberigannya-minimalnih-zapasiv>

¹⁴¹ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/497-2018-%D1%80>

¹⁴² <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245131366>

¹⁴³ <https://www.ukrtransnafta.com/ukrtransnafta-provela-kapitalnij-remont-najbilshoi-naftoperekachuvальноi-stancii-v-ukraini/>

¹⁴⁴ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Catalog8/naftogas/2017/Akt-Ukrtransnafta_19.06.2017-95.pdf

¹⁴⁵ <https://www.ukrtransnafta.com/ukrtransnafta-onovila-chotiri-rezervuari-na-mnt-pivdennij/>

Директива 99/32/ЄС¹⁴⁶ про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

За станом на 05 вересня 2019 року не надходило нової інформації про:

- подання на розгляд профільного Урядового комітету погоджених заінтересованими органами влади проектів постанов Уряду «Про затвердження Технічного регламенту щодо вимог до газу скрапленого для автомобільного транспорту, комунально-побутового споживання та промислових цілей та внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1069»¹⁴⁷ (пункт 12 плану¹⁴⁸) і «Про внесення змін постанови Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 927»¹⁴⁹, що має привести Технічний регламент щодо вимог до автомобільних бензинів, дизельного, суднових та котельних палив¹⁵⁰ у відповідність до вимог Директив 98/70/ЄС і 2016/802/ЄС (завдання 1702.4 плану¹⁵¹).
- перебіг підготовки проекту Технічного регламенту щодо вимог до авіаційних бензинів та палив для реактивних двигунів (пункт 6 додатка 2 плану¹⁵²; термін виконання – грудень 2018 року).

Директива 2003/96/ЄС про реструктуризацію системи Співтовариства з оподаткування енергетичних продуктів та електроенергії (Додаток XXVIII, стаття 353 Угоди про асоціацію)

21 серпня 2019 року внесені зміни до Порядку зарахування частини акцизного податку з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування¹⁵³. Документ установлює частки акцизного податку, що зараховуватимуться до загального фонду бюджетів місцевого самоврядування в другому півріччі 2019 року (частина 3 статті 43¹⁵⁴). Їх визначають як добуток частини акцизного податку, що підлягає розподілу (13,44 %), і співвідношення обсягів пального, реалізованого в роздріб на відповідній території та в цілому по Україні. Варто відзначити, що зазначені зміни внесені майже через два місяці після настання другого півріччя, що суттєво ускладнює адміністрування акцизного податку.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС, що доповнена Директивами 2000/71/ЄК, 2003/17/ЄК та 2009/30/ЄК і Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток XXX, ст. 360-363, 365, 366 Угоди про асоціацію)

За станом на 05 вересня 2019 року виданий лише 1 із 51 національного стандарту, передбаченого Програмою робіт з національної стандартизації на 2019 рік¹⁵⁵ (зі змінами¹⁵⁶) і необхідного для гармонізації вимог до якості й безпечності палива в Україні та ЄС. Звіт про виконання згаданого документа, датований 21 червня 2019 року¹⁵⁷, визначає 50 інших стандартів як такі, для яких розроблено перші редакції.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летких органічних сполук із резервуарів із нафтопродуктами та при їхньому транспортуванні з нафтобаз до заправних станцій, зі змінами й доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток XXX, ст. 360-363, 365, 366 Угоди про асоціацію)

08 серпня 2019 року Мінфін подав на погодження з Державною регуляторною службою проект наказу «Про затвердження Порядку створення та ведення Переліку транспортних засобів, що переміщують

¹⁴⁶ Директиву 99/32/ЄС (інше позначення – 1999/32/ЄС) кодифіковано 11 травня 2016 року (Директива 2016/802/ЄС).

¹⁴⁷ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/06/1923.pdf>

¹⁴⁸ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245328636>

¹⁴⁹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/6795-10.05.18.pdf>

¹⁵⁰ <http://zakon.rada.gov.ua/go/927-2013-п>

¹⁵¹ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF>

¹⁵² <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245282918>

¹⁵³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vnesennya-zmin-do-poryadku-zarahuvannya-chastini-akciznogo-podatku-z-viroblenogo-t210819>

¹⁵⁴ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#n3194>

¹⁵⁵ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/02/Rrogram_2019.xlsx

¹⁵⁶ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Dodatok-1_Rrogram-2019-nakaz-169_21-06-2019.xlsx

¹⁵⁷ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Zvit-vikon-cherven-21-06-2019_Rrogram_2019Dod_1Zmina_1.xlsx

Нафта

пальне або спирт»¹⁵⁸. Цей документ унормовує облік транспортних засобів, що набули статусу пересувних акцизних складів, а також використовуються суб'єктами господарювання для переміщення власного пального, і забезпечує реалізацію норм закону¹⁵⁹ в частині перевезення нафтопродуктів з нафтобаз до заправних станцій автомобільним транспортом.

16 серпня 2019 року рішенням № 375¹⁶⁰ Державна регуляторна служба погодила доопрацьований Міненерговугілля проект постанови Уряду¹⁶¹, спрямований на стимулювання суб'єктів господарювання до зменшення втрат нафтопродуктів під час їхнього транспортування з нафтобаз до заправних станцій. Цей документ об'єднує (за рекомендацією Мін'юсту) проекти постанов «Про затвердження Порядку розроблення та застосування нормативів втрат нафтопродуктів під час їх приймання, зберігання, відпуску та транспортування» і «Про затвердження нормативів втрат нафтопродуктів під час їх приймання, зберігання, відпуску та транспортування».

Директива 94/22/ЄС про умови надання й використання дозволів на розвідування, розроблення та виробництво вуглеводнів (Додаток XXVII, ст. 279, 280, 341 Угоди про асоціацію)

Попри заяву О. Кирилюка про виконання очолюваними ним Держгеонадрами «100 % завдань Дорожньої карти щодо прискорення проведення аукціонів та конкурсів з продажу спеціальних дозволів на видобування вуглеводнів»¹⁶², неврегульованими за станом на 05 вересня 2019 року залишаються питання:

- оновлення Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на користування надрами¹⁶³ шляхом заміни процедури визначення вартості дозволу через дисконтування грошових потоків установленням початкової ціни за наданою Державною фіскальною службою митною вартістю нафти та/чи газового конденсату та обсягами їхніх запасів (ресурсів), які встановлені за результатами геолого-економічних оцінок¹⁶⁴. Відповідний проект постанови Уряду під назвою «Питання визначення ціни спеціального дозволу на користування надрами»¹⁶⁵ (план роботи Мінприроди¹⁶⁶; завдання 189 плану¹⁶⁷; строк виконання – листопад 2018 року) тричі^{168, 169, 170} (!) відхилений Державною регуляторною службою як такий, що не відповідає основним принципам регуляторної політики;
- внесення змін до Методики визначення вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовища або ділянки надр, що надаються у користування¹⁷¹ (строк виконання перенесено на жовтень¹⁷² і грудень 2018 року^{173,174}). Проект відповідної постанови двічі відхилений Державною регуляторною службою^{175, 176};

---

¹⁵⁸ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/8412.pdf>

¹⁵⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-19>

¹⁶⁰ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/08/dokument-8606_0_19-19-id878802.pdf

¹⁶¹ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245390695>

¹⁶² <http://www.geo.gov.ua/agentstvo-ssha-z-mizhnarodnogo-rozvitku-stvorit-dlya-ukra%d1%97ni-sxovishhe-geologichno%d1%97-informaci%d1%97-golova-derzhgeonadr/>

¹⁶³ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1374-2004-%D0%BF>

¹⁶⁴ <https://menr.gov.ua/news/32934.html>

¹⁶⁵ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/1276.pdf>

¹⁶⁶ <https://menr.gov.ua/news/32415.html>

¹⁶⁷ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-%D1%80>

¹⁶⁸ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/246.pdf>

¹⁶⁹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/02/1602.pdf>

¹⁷⁰ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/12/22_20-19.pdf

¹⁷¹ http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/zmpostkmu1117_2017_ok_0.doc

¹⁷² <https://menr.gov.ua/news/32415.html>

¹⁷³ https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/nakaz_475.pdf

¹⁷⁴ http://geo.gov.ua/sites/default/files/imce/nakaz_no_557.pdf

¹⁷⁵ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/04/4384-vid-07.05.18.pdf>

¹⁷⁶ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2017/10/10005_10_11_17.pdf

Нафта

- доповнення Методики визначення вартості геологічної інформації, отриманої за рахунок коштів державного бюджету¹⁷⁷, уточненим алгоритмом її розрахунку (строк виконання – до кінця 2019 року¹⁷⁸). Відповідний проект¹⁷⁹ також відхилений Державною регуляторною службою¹⁸⁰;
- погодження надання надр у користування. Законопроект про внесення відповідних змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» розроблено ще у вересні 2017 року¹⁸¹, але досі не узгоджено й не подано на розгляд Верховної Ради (пункт 36 плану¹⁸²);
- переходу на міжнародно прийняті системи оцінки запасів вуглеводнів (PRMS, JORC тощо). Розроблення й подання до кінця 2018 року проекту постанови Уряду про внесення відповідних змін до Положення про порядок проведення державної експертизи та оцінки запасів корисних копалин¹⁸³ передбачено планом¹⁸⁴.

Неврегульованим залишається й питання внесення змін до пункту 17 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами¹⁸⁵ з метою «забезпечення продовження виробничої діяльності у сфері надрокористування державними унітарними підприємствами у разі їх реорганізації». Проект відповідної постанови Уряду¹⁸⁶ доданий до Плану діяльності Міненерговугілля з підготовки проектів регуляторних актів на 2019 рік¹⁸⁷ і визнаний Державною регуляторною службою таким, що не містить норм регуляторного характеру.

Стаття 276 Угоди про асоціацію в частині запобігання збоям у транзиті й транспортуванні нафти й нафтопродуктів

За станом на 05 вересня 2019 року на розгляд профільного Урядового комітету не було подано розробленого Міненерговугілля на виконання пункту «а» статті 276 проекту постанови «Про внесення змін до Порядку виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їх переробки»¹⁸⁸, погодженого Державною регуляторною службою три місяці тому (рішення № 205¹⁸⁹). Цей документ дозволить врегулювати послідовність дій із виведення трубопроводів з експлуатації в разі обґрунтованої недоцільності їх подальшої експлуатації, закінчення строку експлуатації, аварійного стану об'єктів, будівництва обвідних ліній тощо (термін виконання – 01 липня 2019 року).

Неврегульованим залишається й питання затвердження Положення про Комісію з виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їхньої переробки (термін виконання – 01 липня 2019 року¹⁹⁰). Відповідним проектом наказу Міненерговугілля¹⁹¹, що, за висновком Державної регуляторної служби, не є регуляторним актом, мають бути визначені основні завдання Комісії, її права, повноваження голови Комісії, права та обов'язки її членів, послідовність дій Комісії з розгляду підготовлених суб'єктом господарювання документів, оформлення протоколу й підготовки пропозицій про виведення з експлуатації магістрального трубопроводу або відмову в цьому.

Стаття 279 Угоди про асоціацію в частині забезпечення рівності доступу та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів

03 серпня 2019 року в газеті «Урядовий кур'єр» оприлюднені оголошення про початок приймання заяв на укладення угод про розподіл вуглеводнів, що видобуватимуться в межах Ахтирської, Грунівської та Ічнянської площ¹⁹². Про причини затримки розроблення документації на ці ділянки не повідомляється,

¹⁷⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1075-2008-%D0%BF>

¹⁷⁸ https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2019/nakaz_130.pdf

¹⁷⁹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/3419-pdf.pdf>

¹⁸⁰ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/dokument-3474_0_20-19-id842761.pdf

¹⁸¹ http://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/05/proekt_zakonu_0.doc

¹⁸² <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bc/de8/62a/5bcde862a988c706756328.doc>

¹⁸³ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/865-94-%D0%BF>

¹⁸⁴ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2018-%D1%80>

¹⁸⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/615-2011-%D0%BF>

¹⁸⁶ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/dokument-1886_0_19-19-id812968.pdf

¹⁸⁷ <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=245342447>

¹⁸⁸ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245357631&cat_id=35082

¹⁸⁹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/3135.pdf>

¹⁹⁰ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245306373&cat_id=35082

¹⁹¹ <http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/04/3423-15.04.pdf>

¹⁹² http://enkorr.com.ua/a/news/Ukraina_nachala_priem_zayavok_na_SRP_po_3_uchastkam/237779

Нафта

хоча конкурсні умови для них затверджено ще 18 грудня 2018 року (постанови Уряду № 1178, 1181, 1185¹⁹³).

За станом на 05 вересня 2019 року в системі ProZorro.Sales перебували вісім вуглеводневих лотів (Яворівська, Таталівська та Приазовська площі¹⁹⁴; Ватажківська, Печенізько-Кочетківська, Салтівська, Княжинська та Західнотокарська-Краснянська площі¹⁹⁵). Торги щодо них відбудуться 16 вересня і 30 жовтня 2019 року.

У цілому, в 2019 році на торги планується виставити 30 нафтогазоносних ділянок загальною площею 5 кв. км¹⁹⁶ (хоча раніше йшлося про 50 площ на суходолі і 5 – на континентальному шельфі¹⁹⁷).

Стаття 280 Угоди про асоціацію в частині забезпечення прозорості надання ліцензій на розвідку чи дослідження або видобування вуглеводнів

08 серпня 2019 року повідомлено про підписання Держгеонадрами та Агентством США з міжнародного розвитку меморандуму про надання технічної допомоги у створенні для України «сховища геологічних даних, інформаційної системи управління (IMS) бази геологічних даних та нафтогазових ресурсів»¹⁹⁸.

Водночас, вирішення питання щодо результатів конкурсу на укладення угоди про розподіл вуглеводнів у межах ділянки Дельфін, розташованої на шельфі Чорного моря¹⁹⁹, відкладено на невизначений термін. Хоча 26 липня 2019 року переможцем оголошено компанію Trident Black Sea Inc²⁰⁰, 27 липня прем'єр-міністр України запропонував «розглянути можливість оголошення нового конкурсу»²⁰¹, а 07 серпня компанія Frontera Resources Ukraine LLC звернулася до Окружного адміністративного суду Києва з позовом до Міненерговугілля й Міжвідомчої комісії з організації укладення та виконання угоди про розподіл продукції, в якому вимагає скасувати результати конкурсу²⁰².

---

¹⁹³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-uryadu-pro-stan-rinku-energoresursiv-zakritij-klub-v-energosferi-zrujnovano>

¹⁹⁴ <http://www.geo.gov.ua/derzhgeonadr-vistavili-na-aukcion-naftogazovi-dilyanki-za-55-mln-grn/>

¹⁹⁵ <http://www.geo.gov.ua/derzhgeonadra-vistavila-na-prodazh-cherezprozorro-prodazhi-naftogazovu-dilyanku-v-xarkivskij-oblasti-za-254-mln-grn/>

¹⁹⁶ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245365707&cat_id=35109

¹⁹⁷ <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/842-2018-%D1%80>

¹⁹⁸ <http://www.geo.gov.ua/agentstvo-ssha-z-mizhnarodnogo-rozvitku-stvorit-dlya-ukra%20ni-sxovishhe-geologichno%20informaci%20golova-derzhgeonadr/>

¹⁹⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-provedennya-konkursu-na-ukladennya-ugodi-pro-rozpodil-vuglevodniv-yaki-vidobuvatimutsya-u-mezhah-dilyanki-delfin>

²⁰⁰ <https://www.facebook.com/iponomarev/posts/10157490376545802>

²⁰¹ <https://www.facebook.com/volodymyrgroysman/posts/991260841042830>

²⁰² <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/606102.html>

Бізнес-клімат

У кінці серпня відбулось перше засідання Верховної Ради України, яке виявилось дуже продуктивним: був обраний Прем'єр – міністр України, склад Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг, склад нового Кабінету Міністрів України, було зареєстровано біля 80 законопроектів – все це сприяє позитивному очікуванню від дій нової політичної сили, яка має безпрецедентний шанс на проведення реформ через узгодженість дій між Президентом, Парламентом і Урядом. Серед них, щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, та про вдосконалення ряду питань у сфері публічних закупівель.

Попри судові справи щодо постанов НКРЕКП, що встановлювали тариф НЕК «Укренерго» з 01.07.2019 року, Гарантованому покупцю із затримкою, але вдалося повністю розрахуватись із виробниками електричної енергії, що працюють за «зеленим» тарифом.

З метою недопущення ситуацій із неплатежами та для зниження ціни на електричну енергію для промислових споживачів Кабінет Міністрів України знов переглянув механізм PSO. Після чого НКРЕКП переглянула тариф НЕК «Укренерго», зменшивши його в майже три рази.

Тим часом, Національний банк України продовжує політику валютної лібералізації та прийняв рішення щодо подальшої валютної лібералізації: дозволив бізнесу купувати іноземну валюту за кредитні кошти; запроваджує впровадження міжнародного номера банківського рахунку IBAN та новий інструмент - щомісячний індекс очікувань ділової активності – як інструмент оперативної оцінки розвитку технології.

Статті 150, 153 про державні закупівлі (у частині імплементації окремих положень Директив 2014/24/ЄС, 2014/25/ЄС, 89/665/ЄЕС та 92/13/ЄЕС)

У Верховній Раді України зареєстровано Проект Закону №1076²⁰³ щодо вдосконалення публічних закупівель. Норми законопроекту передбачають посилення відповідальності у сфері закупівель, врегульовують питання закупівель під час виборчого процесу, введення поняття «спрощеної закупівлі», запровадження електронного каталогу для закупівель товарів і послуг на суми, від 50 тис.грн. до 200 тис.грн.

Стаття 378-379 щодо створення сприятливих умов для ведення бізнесу

Національний банк України запустив з 1 серпня 2019 року нову версію свого сайту. Сучасна версія сайту є двомовною, багато уваги приділено візуалізації даних, збільшилась кількість розділів на сайті на частота їх оновлення.

З 5 серпня 2019 року в Україні відповідно до рішення²⁰⁴ Національного банку України розпочато впровадження міжнародного номера банківського рахунку IBAN відповідно до вимог стандарту ISO 13616. З 1 листопада 2019 року всі перекази будуть здійснюватися лише з використанням IBAN. Такі зміни сприяють гармонізації української платіжної системи із європейською та модернізації системи електронних платежів Національного банку.

З 8 серпня 2019 року Національним банком України скасовано обмеження для бізнесу щодо купівлі іноземної валюти за рахунок кредитних коштів постановою від 06.08.2019 №104²⁰⁵. Це дозволить бізнесу краще управляти своїми коштами, підвищити ліквідність та застрахуватись від коливань валютного курсу.

Національний банк запровадив новий інструмент оперативної оцінки та відслідковування тенденцій розвитку економіки – щомісячний індекс очікувань ділової активності (ІОДА)²⁰⁶. Індекс розраховується на основі опитувань українських підприємств реального сектору економіки. У першому пілотному

---

²⁰³ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66307

²⁰⁴ <https://bank.gov.ua/document/download?docId=84880274>

²⁰⁵ https://bank.gov.ua/legislation/Resolution_06082019_104

²⁰⁶ https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/MonthlySurveys.pdf?v=4

Бізнес-клімат

опитуванні у липні поточного року взяли участь 106 підприємств, із яких підприємства промисловості становлять 30%, будівництва – 11%, торгівлі та сфери послуг – відповідно 22% та 37%.

Стаття 277 про Регулятора (положення Директив 2009/72/ЄС та 2009/73/ЄС в частинах про регулюючий орган)

Для вирішення ситуації із необхідністю визначення статусу НКРЕКП з 01.01.2020 (у зв'язку із Рішенням²⁰⁷ Конституційного Суду України) в Верховній Раді України зареєстровано проект Закону про внесення змін до статті 106 Конституції України²⁰⁸ (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань) №1014 від 29.08.2019. Проект внесений Президентом України та визначений невідкладним.

---

²⁰⁷ <http://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/5p.pdf>

²⁰⁸ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66250

Методологія

ДОДАТОК 1

Перелік статей Угоди про Асоціацію та директив, щодо яких здійснюється моніторинг

Група **«Електроенергетика та ядерна безпека»** проводить моніторинг та оцінку тем «електроенергія», «атомна енергетика», «вугілля» та «подолання наслідків Чорнобильської катастрофи». Це, зокрема, наступні Директиви:

- Ст.269, Глава 11, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС (в частині ринку)
- Ст.270, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст. 273, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст. 274, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст.305, Глава 14, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС, Директива 2005/89/ЄС
- Ст.338, Глава 1, Розділ V
Договори про співпрацю з МФО
- Ст.339, Глава 1, Розділ V, Вугільний ринок
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері, Директива Ради 2014/87, Директива Ради 2013/59/Євратом, Директива Ради 2006/117/Євратом
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері
Директива Європейського Парламенту і Ради 2005/89/ЄС від 18 січня 2006 року щодо заходів забезпечення надійності постачання електроенергії та інвестування в інфраструктуру.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 1227/2011 від 25 жовтня 2011 року про добросесність та прозорість на гуртовому ринку електроенергії.

Регламент Комісії (ЄС) № 838/2010 від 23 вересня 2010 року про настанови, що стосуються механізму компенсації операторам систем транскордонних передач електроенергії та спільного нормативного підходу до плати за передачу електроенергії.

Регламент Комісії (ЄС) № 543/2013 від 14 червня 2013 року про надання та оприлюднення даних на ринках електроенергії та про внесення змін і доповнень до додатка I до Регламенту Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 714/2009.

Регламент Комісії (ЄС) № 2016/1388 від 17 серпня 2016 року про встановлення мережевого кодексу приєднання електроустановок до мереж.

Регламент Комісії (ЄС) № 2016/631 від 14 квітня 2016 року про встановлення мережевого кодексу вимог до приєднання генераторів до мережі.

Регламент Комісії (ЄС) № 2016/1447 від 26 серпня 2016 року про встановлення мережевого кодексу вимог до приєднання до мережі систем постійного струму високої напруги і приєднаних на постійному струмі модулів енергоцентру.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 2016/1952 від 26 жовтня 2016 року про європейську статистику цін на природний газ та електроенергію та про скасування Директиви 2008/92/ЄС.

Директива Ради 2013/59/Євратом від 5 грудня 2013 року про встановлення основних норм безпеки для захисту від загроз, зумовлених впливом іонізуючого випромінювання, і скасування директив 89/618/Євратом, 90/641/Євратом, 96/29/Євратом, 97/43/Євратом і 2003/122/Євратом. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 4 років після набуття чинності цією Угодою.

Методологія

Директива Ради 2006/117/Євратом від 20 листопада 2006 року про нагляд та контроль за перевезеннями радіоактивних відходів та відпрацьованого палива. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 2 років після набуття чинності цією Угодою.

Директива Ради 2009/71/Євратом від 25 червня 2009 року про встановлення рамок Співтовариства для ядерної безпеки ядерних установок. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 3 років після набуття чинності цією Угодою.

Директива Ради 2014/87/Євратом від 8 липня 2014 року про внесення змін і доповнень до Директиви 2009/71/Євратом про встановлення рамок Співтовариства для ядерної безпеки ядерних установок. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 3 років після набуття чинності цією Угодою.

Директива Ради 2011/70/Євратом від 19 липня 2011 року про встановлення рамок Співтовариства для відповідального та безпечного поводження з відпрацьованим паливом та радіоактивними відходами. Графік: положення Директиви необхідно імплементувати протягом 3 років після набуття чинності цією Угодою.

Група **«Газ»** проводить моніторинг та оцінку тем «газ», зокрема, імплементацию наступних положень:
Статті 338, 341, Додаток XXVII-В (частина 1), Директива 2009/73/ЄС (в частині ринку)
Додаток XXVII-В (частина 2), Директива 94/22/ЄС + статті 279-280 (доступ та здійснення діяльності з розвідки та видобування газу)
Статті 338, 341, Додаток XXVII-В (частина 1), Регламент (ЄС) № 715/2009, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/460 + Додаток XXVII-В (частина 2), Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014
Статті 338, 341, Додаток XXVII-В (частина 1), Директива 2004/67/ЄС + Додаток XXVI (дія "Механізму раннього попередження"), статті 275 (несанкціонований відбір), 276 (збої у постачанні), 309 та 314 (вирішення спорів)
Глава 11 "Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями" - зокрема статті 269 (ціни на внутрішньому ринку), 270 (заборона подвійного ціноутворення), 271 (режими імпорту-експорту), 272 (режим транзиту) і 273-274 (транспортування, доступ до інфраструктури) + Додаток XXVII-В (частина 1), Регламент Комісії (ЄС) № 2015/703, Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459

Група **«Енергоефективність та соціальні питання»** проводить моніторинг та оцінку імплементации наступних Директив:

Директива 2012/27/ЄС
Директива 2010/31/ЄС (із делегованим регламентом № 244/2012)
Регламент №2017/1369 (із делегованими регламентами № 518/2014, № 2017/254, № 1060/2010, № 65/2014, № 626/2011, № 874/2012, № 1059/2010, № 392/2012, № 1061/2010, № 665/2013, № 812/2013, № 811/2013, № 1062/2010, № 2015/1094, № 2015/1186, № 2015/1187 та Директивою 96/60/ЄС) Директива 2009/125/ЄС (із імплементацийними регламентами № 2016/2282, № 2016/2281, № 2015/1189, № 2015/1188, № 2015/1185, № 2015/1095, № 1253/2014, № 548/2014, № 66/2014, № 813/2013, № 814/2013, № 666/2013, № 617/2013, № 932/2012, № 622/2012, № 641/2009, № 547/2012, № 206/2012, № 327/2011, № 1016/2010, № 1015/2010, № 2015/1428, № 245/2009, № 1194/2012, № 244/2009, № 859/2009, № 347/2010, № 643/2009, № 642/2009, № 4/2014, № 640/2009, № 278/2009, № 107/2009, № 1275/2008, № 643/2009 та Директивою Ради 92/42/ЄС
Директива 2009/72/ЄС (в частині соціальних питань)
Директива 2009/73/ЄС (в частині соціальних питань)
Статті 338, 341 Угоди про асоціацію

Група **«Довкілля та відновлювальні джерела енергії»** проводить моніторинг та оцінку імплементации наступних Директив:

Методологія

Стаття 363, Директива 2011/92/ЄС)
Стаття 363, Директива 2001/42/ЄС
Стаття 363, Директива 2003/4/ЄС
Стаття 363, Директива 2003/35/ЄС
Директиви 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС
Стаття 363, Директива 2008/50/ЄС
Стаття 363, Директива 1999/32/ЄС
Стаття 363, Директива 2009/147/ЄС
Стаття 363, Директива 2010/75/ЄС
Стаття 338, Директива 2009/28/ЄС

Група «**Нафта**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Директива 2009/119/ЄС
Директива 94/22/ЄС
Директива 98/70/ЄС

Стаття 274 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 275 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 276 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 279 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 280 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 337 Угоди про асоціацію
Стаття 338 Угоди про асоціацію
Стаття 339 Угоди про асоціацію
Стаття 363, Директива 94/63/ЄС

Група «**Бізнес клімат**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Стаття 27, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 28, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 29, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 88, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 93, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 97-102, Глава 6 Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 104, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 105, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 107, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 144-147, Глава 7, Розділ IV Угоди про асоціацію
Глава 8, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директива 2014/25/ЄС
Стаття 255, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 256, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 258, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 263, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 267, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 277, Глава 11, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директиви 2009/72/ЄС і 2009/73/ЄС (в частинах про Регуляторний орган)
Статті 355-359, Глава 5, Розділ V Угоди про асоціацію та Директива 2008/92/ЄС
Стаття 379, Глава 10, Розділ V Угоди про асоціацію

ДОДАТОК 2

Глосарій (стислий опис) актів законодавства ЄС, щодо яких здійснюється моніторинг

Група «Газ»

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Директива спрямована на запровадження спільних правил для передачі, розподілу, постачання та зберігання природного газу. Вона стосується природного газу, скрапленого природного газу (СПГ), біогазу та газу з біомаси. Правила функціонування сектора спрямовані на розвиток конкурентного, безпечного й екологічно стійкого ринку. Обов'язковою є вимога щодо відокремлення операторів системи транспортування (TSO) від функцій з його постачання в рамках вертикально-інтегрованих підприємств. Країни-члени ЄС повинні забезпечити, щоб усі споживачі мали право вибрати постачальника газу і могли його легко змінити протягом щонайдовше 3-х тижнів. Водночас, країни-члени ЄС можуть накладати на постачальників, що продають газ домогосподарствам (населенню), зобов'язання у питаннях безпеки і надійності постачань, регулярності та якості послуг, цін, охорони навколишнього середовища та енергоефективності.

Регламент 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що замінює Регламент 1775/2005

Регламент встановлює єдині механізми правил доступу до газотранспортних систем, LNG-терміналів та сховищ, беручи до уваги спеціальні характеристики національних і регіональних ринків. Документ прописує процедуру сертифікації оператора системи транспортування, а також розробки, узгодження, імплементації мережевих кодексів (за участі Європейської мережі операторів транспортування газу ENTSOG). Ключова мета – забезпечити для всіх учасників ринку газу вільний та недискримінаційний доступ до відповідних об'єктів інфраструктури та їх потужностей.

Директива 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу

Директива вимагає провадити загальну, прозору і недискримінаційну політику із безпеки постачання, сумісну з вимогами конкурентного ринку, а також визначити ролі та обов'язки учасників ринку (у тому числі в надзвичайних ситуаціях). Уряд має визначити мінімальні стандарти безпеки постачання газу, яких повинні дотримуватися гравці ринку, підготувати і оновлювати план надзвичайних заходів, визначити категорію "вразливих споживачів" та забезпечити їм належний рівень захисту, налагодити взаємодію з Єврокомісією та іншими зацікавленими сторонами.

Регламент Комісії (ЄС) № 2015/703 про встановлення мережевого кодексу правил інтероперабельності та обміну даними

Кодекс забезпечує необхідну гармонізацію договорів про сполучення транскордонних газопроводів (interconnection agreements), принципів вимірювання кількісних та якісних характеристик газу, а також обміну інформацією між операторами суміжних систем. Узгоджені правила роботи газотранспортних систем застосовуються в усіх точках міжсистемних з'єднань та стосуються, серед іншого, правил щодо контролю потоків газу, метрінгу та алокації.

Регламент Комісії (ЄС) № 2017/459 про встановлення мережевого кодексу механізмів розподілу потужності в газотранспортних системах та про скасування Регламенту (ЄС) № 984/2013

Глосарій

Кодекс встановлює механізми розподілу потужності в газотранспортних системах, у тому числі для існуючої (технічної, вільної, об'єднаної) та додаткової потужності. Регламент визначає, як оператори суміжних систем мають співпрацювати для максимального використання потужностей, враховуючи загальні комерційні та технічні правила. Ці вимоги застосовуються в усіх точках міжсистемних з'єднань та можуть застосовуватись до точок входу/виходу з третіми країнами. Також вводяться нові вимоги щодо пропонування переривчастої потужності, правила та алгоритми проведення аукціонів для різних продуктів.

Регламент Комісії (ЄС) № 2017/460 про встановлення мережевого кодексу гармонізованих структур тарифу на транспортування газу

Кодекс визначає правила щодо застосування методології референтних цін, пов'язані з цим вимоги щодо консультацій та публікації, а також розрахунку цін резервування стандартних продуктів потужності. Серед іншого, він включає базову тарифну методичку – зважену на дистанцію і потужність (capacity weighted distance, CWD) вартість транспортування для кожної точки входу/виходу, які згруповані у кластери. Такий підхід має сприяти тарифам та методологіям, що використовуються для їх обчислення, які є прозорими, недискримінаційними, стимулюють торгівлю та конкуренцію, відображають фактичні понесені витрати, уникають перехресних субсидій, надають стимули для інвестицій.

Регламент Комісії (ЄС) № 312/2014 про встановлення мережевого кодексу балансування газу в газотранспортних системах

Кодекс встановлює правила балансування, включаючи процедури номінації, збори за небаланси, механізми розрахунків на денній основі, положення про операційне балансування. Основними елементами кодексу є впровадження: добового балансування та надання необхідної інформації, механізму торгівельних сповіщень, ринкових механізмів балансування та використання короткострокових стандартизованих продуктів, принципу нейтральності оператора ГТС щодо послуг балансування.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволів на пошуки, розвідування і видобування вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;
- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Електроенергетика та ядерна безпека»

Директива Ради 2014/87/Євратом, яка вносить зміни до Директив 2009/71/Євратом, що встановлює основи з ядерної безпеки ядерних установок.

Глосарій

(Далі опис завдань Директив 2009/71 вже зі змінами внесеними Директивою 2014/87/)

Завданням Директиви є встановлення основ Співтовариства по підтримці і подальшому зміцненню ядерної безпеки та її регулювання, а також прийняття необхідних заходів для того, щоб держави-члени ЄС затвердили відповідні національні положення з метою забезпечення підвищеного рівня безпеки населення і працівників від небезпечного впливу іонізуючих випромінювань, джерелом яких є ядерні установки. Директива застосовується до будь-якої ядерної установки для мирних цілей, що підлягає ліцензуванню.

Директива Ради 2013/59/Євратом щодо основних норми безпеки для захисту від небезпеки, яка виникає від іонізуючої радіації.

Директива запроваджує єдині основні норми безпеки для захисту здоров'я осіб, які піддаються впливу професійного опромінення, опромінення у медичних цілях, а також опромінення населення, і направлена проти небезпек, пов'язаних з іонізуючим випромінюванням. Директива стосується будь-якої ситуації планового, існуючого або надзвичайного опромінення, що пов'язане з ризиком впливу іонізуючої радіації. Зокрема, Директива стосується виробництва, виготовлення, переробки, обробки, утилізації, використання, накопичування, зберігання, перевезення, імпорту, та експорту із Співтовариства радіоактивних матеріалів; виробництва та експлуатації електроустаткування, яке випромінює іонізуючу радіацію; людської діяльності, що передбачає наявність природних джерел радіації, які призводять до значного підвищення опромінення працівників або населення; впливу внутрішнього опромінення на працівників або населення, зовнішнього випромінювання від будівельних матеріалів, а також випадків довгострокового опромінювання, спричинене наслідками надзвичайних ситуацій або людської діяльності; готовності та планування заходів по реагуванню і керуванню ситуаціями надзвичайного опромінення з метою захисту здоров'я населення або працівників.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Директива запроваджує єдині правила для генерації, передачі, розподілу та постачання електроенергії. Вона також встановлює зобов'язання щодо універсального обслуговування і прав споживачів, а також уточнює вимоги щодо конкуренції. Відкритий внутрішній ринок дозволяє усім громадянам вільно обирати своїх постачальників, а усім постачальникам вільно здійснювати постачання своїм клієнтам (свобода переміщення товарів, свобода заснування та свобода надання послуг). У той же час Директива містить більш посилені вимоги щодо відокремлення операторів системи передачі (TSO) в рамках вертикально-інтегрованих підприємств; додано положення щодо захисту прав споживачів; посилено та деталізовано функції та повноваження органів регулювання.

Регламент 714/2009/ЄС про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003

Регламент спрямований на встановлення правил для транскордонних обмінів електроенергією з метою підвищення конкуренції та гармонізації на внутрішньому ринку електроенергії. У порівнянні з попереднім Регламентом 1228/2003, Регламент містить додаткові положення щодо сертифікації оператора системи передачі (TSO), запровадження мережевих кодексів, оприлюднення інформації системним оператором. Він також визначає, що Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії (ENTSO) відповідає за управління системою передачі електроенергії для забезпечення можливості торгівлі і постачання електроенергії через кордони в межах ЄС.

Директива 2005/89/ЄС щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру

Директива встановлює заходи, які покликані забезпечити безпеку постачання електроенергії, що гарантуватиме належне функціонування внутрішнього ринку електроенергії ЄС, адекватний рівень

Глосарій

взаємозв'язку (interconnection) між країнами-членами, достатній рівень потужності генерації та баланс між постачанням та споживанням. Країни-члени ЄС повинні визначити загальні, прозорі, недискримінаційні політики з безпеки постачання електроенергії, що відповідають вимогам конкурентного ринку електроенергії. Вони повинні визначити та опублікувати ролі та відповідальності відповідальних органів влади та різних учасників ринку. Вживаючи ці заходи, країни-члени повинні гарантувати безперервність постачання електроенергії, вивчати можливості для транскордонної співпраці в частині безпеки постачання, знизити довгострокові ефекти від зростаючого попиту, забезпечувати диверсифікацію в генерації електроенергії, просувати енергоефективність та використання нових технологій, забезпечити постійне оновлення мереж.

Директива № 96/29/Євратом щодо основ стандартів безпеки для захисту здоров'я робітників та громадян в цілому від загрози, що виникає від іонізуючого випромінювання

Завданням Директиви є встановити єдині базові стандарти безпеки, щоб захистити здоров'я працівників та громадян в цілому від загрози іонізуючого випромінювання. Директива має застосовуватись у всіх випадках, які передбачають ризик від такого випромінювання, що виходить від штучного джерела, або від природного джерела у випадках, коли природні радіонукліди оцінюються з точки зору їх радіоактивності, поділу тощо. Директива також застосовується у роботі, яка пов'язана з наявністю природних джерел випромінювання і призводить до суттєвого зростання опромінення робітників або окремих громадян.

Директива 2006/117/Євратом щодо нагляду і контролю за перевезенням радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива

Директива дозволяє перевозити використане паливо між країнами ЄС для переробки, вимагає попередній дозвіл для переміщення радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива між кордонами, якщо це паливо відправляється з, через територію або до однієї з країн ЄС. Директива також передбачає, що поставки радіоактивних речовин мають бути повернуті в країну їх походження.

Директива 2003/122/Євратом щодо стандартів безпеки для захисту від радіації

Директива запроваджує більш жорсткі правила у роботі з «закритими радіоактивними джерелами», а також гармонізує підхід до цього питання на загальноєвропейському рівні. «Закритими радіоактивними джерелами» є невеликі обсяги радіоактивних матеріалів, які є постійно запечатані в капсулі, або зв'язані з нерадіоактивними матеріалами тощо (можуть використовуватись у медицині, наукових дослідженнях). Директива визначає правила для тих, хто зберігає такі матеріали, а також вимагає від країн-членів перелік конкретних кроків для поводження з ними.

Регламент (ЄС) 2019/943 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про внутрішній ринок електроенергії регулює питання внутрішнього ринку електроенергії на основі 4-го Європейського о пакету «Чиста енергія для всіх».

Існуючий дизайн ринку електроенергії заснований на принципі «Третього енергетичного пакету», прийнятого в 2009 році. В результаті цього правила ринку були вдосконалені законодавством проти зловживання на ринку та імплементуючим законодавством, стосовно торгівлі електроенергією та правилами експлуатації мереж. Цей регламент прийнятий для адаптації існуючих ринкових до нових ринкових реалій, що дозволяють (або вимагають) вільно передавати електричну енергію туди, де вона є найбільш потрібною. Енергія передається із врахуванням цінових сигналів, а можливості споживачів розширюються, і вони можуть отримати максимальну вигоду від транскордонної торгівлі та конкуренції. Все це надає вірних сигналів та стимулів для залучення необхідних інвестицій для декарбонізації європейської енергетичної системи. Регламент також визначає умови доступу до ринку для ВДЕ, їх взаємодію з системами накопичення і зберігання електроенергії, а також деталізує механізм управління попитом для потреб балансування.

Глосарій

Директива (ЄС) 2019/944 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про загальні правила внутрішнього ринку, спрямовані на вдосконалення регуляторної бази ЄС, що регулює внутрішній ринок електроенергії, спрямована на усунення існуючих перешкод на шляху до впровадження внутрішнього ринку електроенергії та подолання поточних проблем роздроблених національних ринків, які все ще часто характеризуються високим ступенем регуляторних втручань.

Директива (ЄС) 2019/944 щодо загальних правил внутрішнього ринку електроенергії є частиною всеохоплюючого оновлення рамкової політики з енергетики ЄС з метою сприяння переходу від викопного палива до чистої енергії та виконання зобов'язань ЄС щодо зменшення викидів парникового газу згідно з Паризькою угодою. Крім вирішення нових викликів, ця Директива спрямована на усунення існуючих перешкод на шляху до створення внутрішнього ринку електроенергії ЄС. Вдосконалена регуляторна база повинна сприяти подоланню поточних проблем роздроблених національних ринків, які все ще часто визначаються високим ступенем регуляторних втручань. Такі втручання призвели до перешкод на шляху постачання електроенергії на рівних умовах, а також до більших витрат порівняно з рішеннями, заснованими на транскордонному співробітництві та ринкових принципах.

Регламент (ЄС) 2019/941 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року щодо готовності до ризиків в електроенергетичному секторі має на меті забезпечення того, щоб усі держави-члени створили відповідні інструменти для запобігання, підготовки та управління кризовими ситуаціями з електроенергетиці .

Один з документів «зимового» енергетичного пакета 2016 року. Регламент замінює директиву 2005/89 / ЄС 18.01.2006 і встановлює правила запобігання та подолання кризи в енергосистемі на випадок стихійного лиха, наприклад, екстремальних погодних умов, перебоїв поставок палива або кібератак. Для підвищення надійності європейської електроенергетичної системи кожна країна зобов'язана підготувати План дій в аварійній ситуації для забезпечення готовності рішення непередбачених проблем в тісній співпраці з сусідніми країнами.

Регламент (ЄС) 2019/942 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про створення Агентства Європейського Союзу з питань співробітництва енергетичних регуляторів. Для більш ефективного нагляду за інтегрованим ринком та транскордонною інфраструктурою агентство має мати більше повноважень.

Відповідно до Регламенту (ЄС) 2019/942 Європейського Парламенту та Ради від 5 червня 2019 року про створення Агенції Європейського Союзу з питань співробітництва енергетичних регуляторів (другий Регламент ACER), метою ACER є надання допомоги регулюючим органам згаданим у статті 57 Директиви (ЄС) 2019/944 та статті 39 Директиви 2009/73 / ЄС під час виконання на рівні Союзу регуляторних завдань, що виконуються в державах-членах, та, за необхідності, координувати свої дії та здійснювати посередництво і врегулювати між ними розбіжності. Завдання ACER також включають сприяння створенню високоякісних загальних регуляторних та наглядових практик, таким чином сприяючи послідовному, ефективному та ефективному застосуванню законодавства Європейського Союзу для досягнення кліматичних та енергетичних цілей Союзу. Другий Регламент ACER чітко визначає, що ACER діє в інтересах Європейського Союзу та приймає самостійні рішення, незалежно від приватних та корпоративних інтересів.

Група «Енергоефективність та соціальні питання»

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

Директива регламентує маркування електричних продуктів та надання споживачам інформації щодо споживання ними енергії. Вона застосовується до продуктів, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на споживання енергії та інших ресурсів під час використання. При розміщенні на ринку продуктів, постачальники забезпечують, щоб вони мали етикетку, що містить інформацію про його споживання електричної енергії або інших видів енергії. Постачальники повинні також надавати

Глосарій

технічну документацію, включаючи: загальний опис продукту, результати проектних розрахунків, протоколи випробувань, довідку, що дозволяє ідентифікувати аналогічні моделі. Технічна документація повинна бути доступна протягом п'яти років. Постачальники повинні надавати дистриб'юторам позначки та інформацію про продукти безкоштовно, а останні повинні розміщувати етикетки таким чином, що їх було чітко видно.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Директива спрямована на підвищення енергетичної ефективності будівель в ЄС з урахуванням різних кліматичних і місцевих умов. Вона встановлює мінімальні вимоги, загальну методологію й охоплює енергію, що використовується для опалення, гарячого водопостачання, охолодження, вентиляції та освітлення. Національні органи влади повинні встановити обґрунтовані мінімальні вимоги до енергетичної ефективності, які повинні переглядатися щонайдовше кожні 5 років. Вони також ведуть систему сертифікації ефективності використання енергії. Сертифікати надають інформацію для потенційних покупців або орендарів щодо споживання енергії приміщеннями, а також рекомендації щодо його раціонального зменшення.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність, яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/EU і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС

Директива встановлює набір обов'язкових заходів, що мають допомогти ЄС досягти цільового рівня енергоефективності у 20% до 2020 року. Серед таких заходів:

- щорічна економія енергії у 1,5% за рахунок реалізації операторами розподільчих мереж, постачальниками заходів з підвищення енергоефективності;
- підвищення ефективності систем опалення, установка вікон з подвійним склінням або ізоляція дахів;
- придбання бюджетними органами енергоефективних будівель, продуктів і послуг;
- щорічне здійснення бюджетними органами енергомодернізації щонайменше 3% площі будівель, якими вони володіють або які займають;
- розширення прав і можливостей споживачів у сфері енергоменеджменту, що включає в себе легкий і безоплатний доступ до даних про фактичне споживання за рахунок індивідуального обліку;
- національні стимули для малих і середніх підприємств пройти енергоаудит, обов'язковий для великих компаній;
- моніторинг рівня ефективності нових потужностей з виробництва енергії.

Група «Довкілля та відновлювальні джерела енергії»

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація)

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – оцінка впливу на довкілля. Основне завдання – забезпечити, щоб проекти, які можуть мати значні наслідки для довкілля (внаслідок, зокрема, їх природи, розміру чи місця розміщення), були об'єктом згоди на розробку (дозволу) та об'єктом оцінки їх наслідків для довкілля. Директива містить два переліки проектів, які є об'єктами оцінки впливу на довкілля (від атомних електростанцій, газопроводів тощо до великих свиноферм). Важливим елементом є жорсткі вимоги щодо гласності, у тому числі щодо участі громадськості у процесі оцінки впливу на довкілля.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – стратегічна екологічна оцінка. Для певних державних планів та програм під час їх підготовки повинна проводитись оцінка впливу їх реалізації на довкілля. Така оцінка включає розробку звіту про стратегічну екологічну оцінку

Глосарій

(з детальною інформацією щодо можливого значного впливу на довкілля та доцільних альтернативних варіантів), а також проведення консультацій з зацікавленими державними органами та громадськістю. У випадку ймовірного транскордонного впливу, повинна проводитись транскордонна оцінка та консультації.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви №90/313/ЄЕС

Директива забезпечує імплементацію тих положень Оргуської конвенції, що стосуються доступу громадськості до екологічної інформації. Громадянам має бути гарантовано доступ до екологічної інформації, якою володіють органи державної влади, – як на вимогу, так і через активне її поширення. Інформація на запит повинна надаватись принаймні через місяць від дня звернення. В наданні інформації можна відмовити, якщо запит є нераціональним, надто загальним, стосується ще не завершеного документу, або стосується внутрішньої комунікації.

Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін та доповнень до Директив №85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя

Директива забезпечує імплементацію тих положень Оргуської конвенції, що стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя. Директива передбачає вимоги щодо встановлення механізму інформування громадськості, проведення консультацій з громадськістю та врахування зауважень та пропозицій громадськості у процесі прийняття рішень. Держава повинна забезпечити надання громадськості ефективних можливостей на ранньому етапі брати участь у підготовці, внесенні змін чи перегляді планів або програм, які необхідно розробити відповідно до положень, наведених у Додатку I до Директиви.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи

Мета Директиви – встановити стандарти якості атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря. Для цього визначається верхня та нижня межі оцінки, цільових та граничних значень, а також мети щодо зменшення впливу твердих часток, визначаються та класифікуються зони та агломерації, встановлюється система інформування громадськості та система оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів. Для зон та агломерацій, де існує ризик перевищення допустимих меж забруднення встановлюються короткострокові плани дій.

Директива 1999/32/ЄС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

Метою директиви є зменшення викидів діоксиду сірки, які утворюються при спалюванні окремих типів рідкого палива і, таким чином, зменшення шкідливого впливу на людину і навколишнє середовище. Директива встановлює максимальний вміст сірки у важкому мазуті, газойлі та судновому паливі. Вона також визначає методи, які повинні застосовуватися для відбору проб і аналізу вмісту сірки в паливі для того, щоб перевірити дотримання вимог.

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (ст. 4.2)

Загальною метою Директиви є збереження популяції усіх видів диких птахів, які природно проживають на європейській території держав-членів ЄС. Механізм захисту диких птахів передбачає охорону середовищ існування (оселищ); захист та використання птахів; попередження шкоди від інвазійних видів; дослідження та звітування. Відповідно до статті 4.2, необхідно створити спеціальні природоохоронні території (СПТ) на підставі орнітологічних критеріїв. Також потрібно вживати заходів

Глосарій

для захисту мігруючих видів птахів, що постійно трапляються на території держави, особливо на водно-болотних угіддях.

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень)

Для контролю промислових викидів, ЄС розробив загальну систему, що базується на наданні інтегрованого дозволу. Директива вимагає використовувати систему інтегрованого дозволу для видів діяльності, зазначених у Додатку I до неї. Усі установки, що регулюються Директивою, повинні запобігати чи зменшувати забруднення шляхом використання найкращих доступних технологій, ефективного використання енергії, запобігання утворенню та управління відходами. Прозорість процедури видачі інтегрованого дозволу забезпечується участю у ній громадськості.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

Директива передбачає встановлення обов'язкових національних цілей для частки енергії з ВДЕ в загальному енергобалансі, які формуються на основі статистичних даних та потенціалу кожної країни. Такі цілі мають до 2020 року забезпечити досягнення 20% частки з ВДЕ в загальному енергоспоживанні країн-членів ЄС та країн, які є сторонами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та 10% частки цього типу енергії в транспортному секторі. Директивою, зокрема, встановлюються правила щодо спільних проектів між державами-членами ЄС та третіми країнами у галузі "зеленої" енергетики та правила доступу до мереж електропостачання для виробництва енергії з ВДЕ.

Група «Нафта»

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/чи нафтопродуктів

Директива встановлює правила, спрямовані на забезпечення високого рівня безпеки поставок нафти в Співтоваристві через надійні і прозорі механізми, засновані на солідарності між державами-членами ЄС. Передбачається прийняття законів, підзаконних актів та адміністративних положень для забезпечення збереження на постійних засадах загального рівня резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів, що був би еквівалентним або 90 дням середньодобового значення імпорту, або 61 дням середнього внутрішнього добового споживання.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива

ЄС ввів правила, що забороняють бензин зі свинцем і обмежують кількість сірки в дизельному паливі з метою поліпшення якості повітря і скорочення викидів парникових газів. Ця Директива встановлює технічні вимоги, які повинні застосовуватися на бензин, дизельне паливо і біопаливо що використовується в автомобільному транспорті, а також газових масел, які використовуються для недорожньої мобільної техніки. Окрім заборони продажу етилованого бензину, держави-члени ЄС повинні провести оцінку національного споживання палива, прийняти законодавство та визначити уповноважений орган (органи) для встановлення системи моніторингу за якістю палива.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що виникають зі сховищ нафти та при її транспортуванні з терміналів до сервісних станцій зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентом 1882/2003²⁰⁹

Директива передбачає взяття на облік усіх нафтобаз, призначених для зберігання, наливання та зливання нафтопродуктів, встановлення на них технічних засобів для зменшення викидів ЛОС із

---

²⁰⁹ Офіційний переклад містить значну кількість помилок, що виникли внаслідок неточного перекладу. У цьому глосарії назва Директиви подається відповідно до офіційного перекладу.

Глосарій

резервуарів із нафтопродуктами, приведення у відповідність до установлених вимог усіх стаціонарних резервуарів, залізничних, морських, автомобільних цистерн, а також пристроїв для наливання та зливання нафтопродуктів.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволу на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;
- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Бізнес клімат»

Директива 2014/25/ЄС щодо закупівель юридичними особами, які працюють у секторі енергетики та така, що скасовує Директиву 2004/17/ЄС від 18 квітня 2016 року

Спрямована на забезпечення відкритості ринку, а також справедливого здійснення закупівель, зокрема у секторі енергетики: добування (виробництва), транспортування та розподілу газу, тепла, електроенергії.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок електроенергії, згідно якого електроенергія є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ до наявної інфраструктури, створює виробникам електроенергії сприятливі умови для інвестування у нові види енергії (вітер, сонце та ін.)

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок газу, згідно якого газ є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ підприємствам до розподільчих мереж, газових сховищ та магістральних мереж газопроводів.

Директива 2008/92/ЄС стосовно процедури Співтовариства для вдосконалення цін на газ та електроенергію для кінцевих промислових споживачів

Згідно неї мають бути впроваджені відкриті загальнодоступні механізми інформування про ціни на енергоресурси для споживачів. Також має бути спеціально розроблена методика та впроваджений механізм збору відповідної інформації про ціни на газ та електроенергію.